

Strategia Rozwoju Gminy Bobrowice

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BOBROWICE

z horyzontem czasowym do 2025 roku

Bobrowice, listopad 2015r.

0

Wstęp

Rozdział I. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy.

1.	Położenie gminy	str. 4
2.	Funkcje gminy	str. 5
3.	Sieć osadnicza	str. 5
4.	Uwarunkowania społeczno-gospodarcze	str. 7
4.1.	Podstawowe informacje statystyczne o gminie	str. 7
4.2.	Ludność i rynek pracy	str. 7
4.3.	Infrastruktura społeczna	str. 9
4.4.	Mieszkalnictwo	str. 13
4.5.	Przemysł, budownictwo, działalność produkcyjna	str. 14
4.6.	Rolnictwo	str. 14
4.7.	Leśnictwo	str. 15
4.8.	Turystyka i wypoczynek	str. 15
4.9.	Stan gospodarki gminy	str. 17
5.	Uwarunkowania wynikające z cech środowiska przyrodniczego	str. 19
6.	Uwarunkowania wynikające z ochrony wartości kulturowych	str. 20
7.	Komunikacja	str. 21
7.1.	Komunikacja drogowa	str. 21
7.2.	Komunikacja kolejowa	str. 24
8.	Infrastruktura techniczna	str. 25
8.1.	Zaopatrzenie w wodę	str. 25
8.2.	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	str. 26
8.3.	Usuwanie odpadów	str. 28
8.4.	Gazownictwo	str. 28
8.5.	Ciepłownictwo	str. 28
8.6.	Elektroenergetyka	str. 29

Rozdział II. Analiza SWOT

1.	Walory gminy. Możliwości rozwojowe i preferencje	str. 30
2.	Ograniczenia rozwoju. Bariery	str. 30
3.	Konflikty i zagrożenia	str. 31
4.	Uwarunkowania wynikające z potrzeb i aspiracji społeczeństwa	str. 31
5.	Cele rozwoju społeczno-gospodarczego gminy	str. 32

Rozdział III. Misja gminy i karty działań strategicznych.

	Misja i cele strategiczne.	str. 35
	Cele strategiczne i karty działań strategicznych.	str.35
1.	Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności gminy.	
1.1.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury w zakresie edukacji.	str.36
1.2.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w zakresie wodociągów, kanalizacji, dróg i oświetlenia.	str.37

1.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury w zakresie turystyki i kultury.	str.40
1.4. Rozwój współpracy sąsiedzkiej, samorządowej i międzynarodowej.	str.42
2. Podniesienie poziomu życia mieszkańców, bezpieczeństwa oraz ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.	
2.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	str.43
2.2. Wspieranie działań na rzecz zmniejszenia bezrobocia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych i poziomu wykształcenia oraz informatyzacji społeczeństwa.	str.44
2.3. Zmniejszanie skutków i przeciwdziałanie patologią społecznym oraz wykluczeniu społecznemu.	str.45
2.4. Integracja i pobudzanie aktywności mieszkańców w sferze kultury, sportu, rekreacji i zdrowia.	str.46
2.5. Zwiększenie bezpieczeństwa na terenie gminy.	str.48
3. Efektywne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego, kulturowego i gospodarczego.	
3.1. Rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększenie potencjału gospodarczego.	str.50
3.2. Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyczno-gospodarczego.	str.51
3.3. Ochrona środowiska naturalnego gminy.	str.52

Wstęp

Strategia rozwoju Gminy jest dokumentem planistycznym umożliwiającym samorządowi lokalnemu wykreowanie najbardziej optymalnych warunków rozwoju Gminy poprzez wybór usankcjonowanych przez miejscowe społeczeństwo głównych kierunków działania na najbliższe i dalsze lata.

Pod pojęciem strategii rozwoju Gminy należy rozumieć, że jest to określona koncepcja systemowego działania polegająca na określeniu perspektywicznych priorytetów i celów rozwoju Gminy oraz określeniu najistotniejszych działań zmierzających do jej realizacji, przy uwzględnieniu wewnętrznych zasobów i możliwości rozwoju, a także uwarunkowań zewnętrznych (pozytywnych lub negatywnych) tkwiących w jej otoczeniu.

Posiadanie aktualnej strategii rozwoju jest warunkiem do:

- poprawy skuteczności działania samorządu
- uniknięcia kadencyjności w realizowanych planach
- stworzenia optymalnego procesu zarządzania jednostką terytorialną
- pozyskiwania środków pomocowych zewnętrznych
- wykorzystania strategii do celów promocyjnych

Ważnymi dokumentami w procesie aktualizacji strategii rozwoju Gminy były ustalenia:

- Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego – aktualizacja z horyzontem czasowym do 2020 roku,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Krośnieńskiego – aktualizacja z horyzontem czasowym do 2015 roku,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z elementami strategii rozwoju Gminy Bobrowice,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bobrowice na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020.

Opracowana aktualizacja strategii rozwoju Gminy zawiera:

- 1) Diagnozę stanu społeczno-gospodarczego Gminy wskazującą na atuty i czynniki sprzyjające i niesprzyjające rozwojowi, która stanowi punkt wyjścia do rozważań o uwarunkowaniach dalszego rozwoju gminy.
- 2) Wizję przyszłości Gminy określającą strategiczne cele rozwoju i przedsięwzięcia, które służą do realizacji celów strategicznych oraz prowadzą do zdynamizowania procesów rozwojowych Gminy.
- 3) Karty realizacji celów strategicznych gminy.

Strategia jest programowaniem przyszłego działania w perspektywie przynajmniej kilkunastoletniej. Wdrażanie jej zamierzeń będzie uzależnione od wielu czynników, głównie jednak od możliwości pozyskiwania środków finansowych na jej realizację. Stąd też tworzenie ścisłego harmonogramu (kalendarza) realizacji jednorazowych przedsięwzięć w dłuższym okresie czasu uznać należy za działanie zbyt abstrakcyjne.

Rozdział I. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy.

1. Położenie gminy.

Gmina Bobrowice położona jest w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego. Administracyjnie gmina przynależy do powiatu krośnieńskiego, stanowiąc jego południowy fragment sąsiadujący:

- od strony wschodniej z gminą Dąbie (powiat krośnieński)
- od strony południowej z gminą Nowogród Bobrzański (powiat zielonogórski) i z gminą Lubsco (powiat żarski)
- od strony zachodniej z gminą Gubin (powiat krośnieński)
- od strony północnej z gminą Krosno Odrzańskie (powiat krośnieński)

Odległość siedziby gminy – wsi Bobrowice od sąsiednich miast wynosi:

- Krosno Odrzańskie – 13 km
- Gubin – 31 km
- Lubsco – 21 km
- Zielona Góra – 43 km

Odległość do przejść granicznych z Niemcami wynosi:

- Gubin – ok. 31 km
- Gubinek – ok. 31 km
- Zasieki – ok. 44 km
- Olszyna – ok. 57 km
- Świecko – ok. 61 km
- Słubice – ok. 65 km.

Wschodnia część gminy położona jest nad rzeką Bóbr oraz nad Kanałem Dychowskim (Bobrzańskim). Na obszarze położonym pomiędzy Bobrem a Kanałem znajdują się następujące wsie: Bobrowice, Dychów, Chromów, Barłogi, Chojnowo, i Żarków. Na wschód od Bobru położone są: Kukadło i Tarnawa Krośnieńska oraz przysiółek Dychowa – Prądocinek. Na zachód od Kanału znajdują się pozostałe wsie, mianowicie: Bronków z przysiółkiem Kołatka, Janiszowice, Strużka, Wełmice, Przychów, Dachów, Dęby i Brzezinka.

Przez teren gminy (z kierunku wschodniego na południe) przebiega droga wojewódzka Kosierz – Lubsco – Żary, zapewniająca powiązanie z drogami krajowymi:

- nr 32, Zielona Góra - Gubinek i Gubin, a przez nią z drogą nr 29, Krosno Odrzańskie - Słubice
- nr 27, Zielona Góra - Żary - Przewóz
- nr 12, Szprotawa - Żagań - Żary - Łęknica
- nr 18, Wrocław - Olszyna

Układ dróg stwarza korzystną sytuację komunikacyjną we wszystkich kierunkach, a przede wszystkim w kierunku zachodnim do drogowych przejść granicznych z Niemcami.

W 2007 r. dokonano całkowitej likwidacji nieczynnej od kilkunastu lat linii kolejowej łączącej Lubsco z Krosnem Odrzańskim. Pozostały teren może być wykorzystany na potrzeby

powstania np. ścieżki rowerowej łączącej miejscowości Dychów, Bobrowice, Strużka, Janiszowice z Gminą Lubsko i Gminą Krosno Odrzańskie.

Z ekonomicznego punktu widzenia, położenie gminy jest korzystne, a istniejąca sieć dróg powiązana z drogami o znaczeniu krajowym i regionalnym jest elementem sprzyjającym w obsłudze transportowej.

2. Funkcje gminy.

Gmina należy do grupy średnich jednostek administracyjnych województwa lubuskiego. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa, gmina zaliczona została do grupy gmin o znaczeniu regionalnym, w hierarchii obejmującej gminy o randze ponadregionalnej, regionalnej i lokalnej. Gmina jako jednostka administracyjno-gospodarcza stanowi obszar o charakterze wielofunkcyjnym. Jej funkcje są następujące: rolnictwo, leśnictwo, przemysł, rekreacja oraz usługi na rzecz miejscowej ludności.

Głównymi bogactwami naturalnymi gminy są:

- 1) złoża kruszyw budowlanych zalegające w dolinie Bobru (wsie Bobrowice, Chojnowo, Żarków i Tarnawa Krośnieńska);
- 2) złoża gazu ziemnego – obręb geodezyjny Czeklin;
- 3) lasy zajmujące ponad połowę jej powierzchni, ok. 66 % (gmina należy do najbardziej zalesionych w województwie lubuskim);
- 4) walory krajobrazowe, sprzyjające rozwojowi funkcji turystyczno – wypoczynkowej.

Siedziba gminy – wieś Bobrowice pełni rolę lokalnego ośrodka obsługi ludności, ze strefą wpływów pokrywającą się z granicami administracyjnymi gminy. Podstawowe funkcje realizowane w miejscowości to: rolnictwo, usługi oraz przemysł.

Oprócz Bobrowic, w strukturze osadniczej gminy wyróżniają się: Bronków, gdzie dominuje funkcja rekreacyjna oraz Dychów, gdzie dominującą funkcją jest przemysł elektroenergetyczny związany z elektrownią wodną. Funkcja przemysłowa związana jest ponadto z eksploatacją kruszyw naturalnych i koncentruje się w dolinie Bobru w miejscowościach: Tarnawa Krośnieńska, Żarków i Bobrowice. Na pozostałych obszarach wiejskich dominują rolnictwo i leśnictwo.

Wielofunkcyjna struktura gospodarcza gminy opiera się na ugruntowanych podstawach, co przesądza o dalszym rozwoju wymienionych wyżej funkcji, choć ich wzajemne relacje mogą w przyszłości ulegać modyfikacjom. Przewiduje się, że nastąpi wzrost znaczenia funkcji rekreacyjnej z uwagi na walory krajobrazowe gminy oraz funkcji przemysłowej związanej z powierzchniową eksploatacją kruszyw naturalnych w dolinie Bobru.

3. Sieć osadnicza.

Sieć osadniczą gminy tworzy 16 sołectw: Bobrowice, Dychów, Bronków, Wełmice, Kukadło, Tarnawa Krośnieńska, Dęby, Dachów, Barłogi, Strużka, Janiszowice, Przychów, Chromów, Żarków, Chojnowo, Brzezinka.

W strukturze sieci osadniczej Gminy Bobrowice wyodrębiają się 3 ośrodki:

- 1) Bobrowice – gminny ośrodek administracyjno – usługowy i gospodarczy;

- 2) Dychów – ośrodek o funkcji przemysłowo – usługowej;
- 3) Bronków wraz z Kołatką – ośrodek o funkcji rekreacyjnej.

Z pozostałych wsi wielkością zaludnienia wyróżniają się Janiszowice i Strużka jako jeden zespół przestrzenny oraz Wełmice. W miejscowościach tych dominuje funkcja rolnicza. Ośrodki: Bobrowice, Dychów i Bronków zamieszkuje ok. 57 % ludności gminy, a z Janiszowicami, Strużką i Wełmicami ok. 73 %. Pozostałą część sieci osadniczej cechuje duże rozdrobnienie. Wszystkie wsie należą do kategorii wsi małych i zamieszkuje je ok. 27 % ludności gminy. Wyposażenie tych wsi w usługi jest elementarne i stanowi je przeważnie: sklep, świetlica i boisko sportowe.

Charakterystykę sieci osadniczej pod względem zaludnienia przedstawia poniższe zestawienie:

Sołectwo	Miejscowość	31.12. 2002r	31.12. 2006r	31.12. 2007r	31.12. 2014r.
Bobrowice	Bobrowice	934	890	884	901
	Młyniec –gajówka	2	2	2	0
Dychów	Dychów	608	649	653	652
	Prądocinek-przysiółek	68	66	66	70
Bronków	Bronków	301	309	320	303
	Kołatka - przysiółek	9	10	10	10
	Bronkówek-gajówka	0	1	1	2
Kukadło	Kukadło	45	43	46	43
	Lubnica – osada	6	5	5	0
Wełmice		253	237	243	218
Janiszowice		169	159	156	136
Strużka		149	136	131	117
Przychów		134	128	115	117
Dachów		114	114	113	105
Chromów		97	96	98	104
Barłogi		91	88	85	72
Dęby		73	79	86	86
Żarków		72	69	71	83
Chojnowo		69	72	73	63
Tarnawa Krośnieńska		64	42	45	41
Brzezinka		39	47	46	48
Razem		3.297	3.242	3.249	3.171

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności Urzędu Gminy.

Ze względu na zwarty obszar gminy, odległości poszczególnych wsi od ośrodka gminnego – Bobrowic nie są duże, co przy dobrej dostępności komunikacyjnej pozwala na prawidłową obsługę prawie wszystkich jednostek osadniczych w obrębie gminy. Wyjątek stanowi wieś Tarnawa Krośnieńska, komunikacyjnie odcięta od Bobrowic i pozostałych wsi gminy rzeką Bóbr. Jej powiązanie komunikacyjne z Bobrowicami stanowią droga powiatowa nr 123 Tarnawa

Krośnieńska-Kosierz i droga wojewódzka Kosierz-Bobrowice. W sezonie letnim, w Bronkowie i Kołatce z uwagi na ich funkcje rekreacyjne liczba ludności wyraźnie wzrasta: w Bronkowie ponad dwukrotnie, a w Kołatce wielokrotnie (baza noclegowa umożliwia tutaj przyjęcie ok. 300 osób).

Z byłej wsi Czeklin pozostały ruiny - od 2001 r. nie ma ludności. Nazwa Czeklin określa wyodrębniony wcześniej obręb geodezyjny.

4. Uwarunkowania społeczno - gospodarcze.

4.1. Podstawowe informacje statystyczne o gminie

Podstawowe dane statystyczne o gminie przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	Dane
- powierzchnia gminy w ha	18505
- liczba wsi	16
- ludność ogółem	3171
- udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy	22,1 %
- lesistość gminy	66 % (woj.48,7%)
- powierzchnia obszarów prawnie chronionych	37,0 %

Źródło: Rocznik Statystyczny 2007, Urząd Statystyczny w Zielonej Górze i dane Urzędu Gminy (stan na 31.12.2014r.).

Gęstość zaludnienia (*źródło: Rocznik Statystyczny 2007, Urząd Statystyczny w Zielonej Górze i dane Urzędu Gminy*) wynosi:

- w województwie lubuskim – 72,9 osoby/km²
- w powiecie krośnieńskim – 41 osób/km²
- w gminie Bobrowice – 17 osób/km²

4.2. Ludność i rynek pracy

Według danych GUS stan ludności gminy w 2014r. wynosił 3.171 mieszkańców – w tym 1.630 osób stanowiły kobiety, a 1.541 mężczyźni.

Analiza procesów demograficznych z okresu kilkunastu lat wskazuje na kierunki i dynamikę zachodzących przemian społeczno – gospodarczych w obszarze gminy, pozwalając na określenie trendów na kolejne lata.

Struktura ludności według wieku

Grupy wieku	2001r.		2007r.		2014r.	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
0 – 2	99	3,0	103	3,2	81	2,6
3 – 6	170	5,1	119	3,7	143	4,5
7 – 14	375	11,4	322	9,9	242	7,6
15 – 17	161	4,9	138	4,3	103	3,2
18 – 59K/64M	2001	60,8	990/1122	65,0	927/1091	63,6
60K/65M i więcej	487	14,8	311/142	13,9	404/180	18,4
Ogółem	3293	100,0 %	3249	100 %	3171	100%

Dla sytuacji społecznej i gospodarczej gminy istotne znaczenie ma struktura wieku jej mieszkańców w podziale według podstawowych grup funkcyjnych (wiek przedprodukcyjny 0-17 lat, wiek produkcyjny 18-59/64 lat i wiek poprodukcyjny powyżej 60/65 lat).

Według danych GUS w 2013r. gminę charakteryzował ujemny przyrost naturalny. Współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł: -20‰.

Struktura wieku ludności wg grup funkcyjnych

Grupy wieku	1988r. %	1999r. %	2000r. %	2001r.		2007r.		2014r.	
				Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
przedprodukcyjna	31,9	26,3	25,3	805	24,4	682	21	476	15
produkcyjna	55,2	59,0	60,0	2001	60,8	2112	65	2125	67
poprodukcyjna	12,9	14,7	14,7	487	14,8	453	14	570	18
Ogółem	100,0	100,0	100,0	3293	100,0	3249	100,0	3171	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności Urzędu Gminy. Dane GUS dla 2014r.

Zmiany w strukturze wieku charakteryzują się:

- wysokim spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- wzrostem obu pozostałych grup wieku, przy czym znacznie zwiększył się udział ludności w grupie produkcyjnej, a w niewielkim stopniu udział ludności w wieku poprodukcyjnym.

Obecnie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają w gminie 48 osoby w wieku nieprodukcyjnym.

Bezrobocie

Liczba osób pozostających bez pracy, zarejestrowanych w Urzędzie Pracy zmniejsza się. W roku 2000 liczba bezrobotnych na terenie Gminy Bobrowice wynosiła 418 osób, na koniec 2006r. 299osób, na koniec grudnia 2012r. bezrobotnych było 181 osób, w 2013r. 166 osób, a w 2014r. 142 osoby.

Stopa bezrobocia w powiecie krośnieńskim w 2008r. wynosiła 25% (4.500 osób bezrobotnych), w 2009r. 27,9%, w 2013r. – 23,4%, na koniec stycznia 2015r. wynosiła 20,3%, a na koniec marca 2015r. 19,5% (3.111 osób bezrobotnych).

Bezrobocie w gminie Bobrowice:

Rok/stopa bezrobocia	Liczba bezrobotnych	do 25 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni	Niepełnosprawni
IX.2013r. Powiat:23,7%	167 (w tym 109 kobiet)	39	35	72	7
II.2014r. Powiat:24,6%	176 (w tym 96 kobiet)	34	40	76	12
VIII.2014r. Powiat:19,8%	114 (w tym 78 kobiet)	21	27	56	9
XI.2014r. Powiat:19,2%	142 (w tym 91)	31	36	58	13
I.2015r. Powiat:20,3%	151 (w tym 93 kobiety)	27	36	64	12
III.2015r. Powiat:19,5%	142 (w tym 88 kobiet)	24	33	57	8

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy

Wysoki poziom bezrobocia stanowi najpoważniejszy problem społeczno-gospodarczy gminy, którego rozwiązanie utrudnia podobnie zła sytuacja na rynkach pracy w najbliższym otoczeniu gminy. W całym powiecie krośnieńskim, a zwłaszcza w obu miastach, Krośnie Odrzańskim, Gubinie oraz w powiecie żarskim (Lubsko). Powyższe dane wskazują na stopniowe zmniejszanie się stopy bezrobocia. Niemniej nadal jest one bardzo wysokie.

4.3. Infrastruktura społeczna

Oświata i wychowanie

Na terenie gminy funkcjonują następujące jednostki organizacyjne:

- Zespół Szkół Samorządowych w Bobrowicach (obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum),
- Zespół Szkół Samorządowych w Dychowie (obejmujący Szkołę Podstawową i Przedszkole Samorządowe),
- Przedszkole Samorządowe w Bobrowicach.

Dowóz dzieci i młodzieży do placówek oświatowych wszystkich typów organizuje gmina – obecnie poprzez zakup biletów miesięcznych.

Przedszkola

Działające przedszkola to 2 placówki przedszkolne posiadające łącznie 4 oddziały, o łącznej liczbie 78 miejsc (w tym w Bobrowicach 38, a Dychowie 40 miejsc).

Szkoły podstawowe

W gminie istnieją 2 szkoły podstawowe w Bobrowicach i w Dychowie.

Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba pomieszczeń	Liczba uczniów
Szkoła podstawowa w Bobrowicach:	7	10	119
Szkoła podstawowa w Dychowie:	6	7	119
Razem	13	17	238

Źródło: Dane z placówek oświatowych wg stanu na -30.09.2015r.

Gmina jest podzielona na dwa obwody szkolne. Obwód szkolny Bobrowic obejmuje miejscowości: Bobrowice, Kukadło, Lubnicę, Młyniec, Barłogi, Chojnowo, Dachów, Dęby, Tarnawę Krośnieńską, Strużkę, Janiszowice, Przychów, Wełmice, Żarków. Obwód szkolny Dychowa obejmuje miejscowości: Dychów, Brzezinka, Bronków, Kołatka, Chromów, Prądocinek.

Warunki nauczania w gminie ogółem charakteryzują wskaźniki:

- średnia liczebność oddziału – 18,3 uczniów,
- średnia liczba uczniów na 1 pomieszczenie do nauki – 14 osób.

Gimnazjum

Gimnazjum w Bobrowicach obsługuje całą gminę, posiada 5 oddziałów, 7 pomieszczeń do nauki, 87 uczniów.

Wskaźniki charakteryzujące warunki nauczania:

- średnia liczebność oddziału – 17,4 uczniów,
- średnia liczba uczniów na jedno pomieszczenie do nauki – 12,4.

Tworzące Zespół Szkół Samorządowych w Bobrowicach szkoła podstawowa i gimnazjum użytkują wspólnie niektóre obiekty szkolne.

W 2011r. wybudowano wielofunkcyjne boisko do uprawiania takich sportów jak piłka nożna, siatkówka, koszykówka, piłka ręczna.

W 2014r. przy Zespole Szkół Samorządowych w Bobrowicach ze środków gminy i ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki wybudowano nowoczesną halę widowiskowo-sportową wraz z zapleczem sanitarnym i widownią. Służy ona zarówno dzieciom i młodzieży szkolnej jak i dorosłym mieszkańcom gminy. Dzięki temu obiektowi wzrosła liczba różnorodnych zajęć głównie sportowych realizowanych do późnych godzin wieczornych.

Zespół Szkół Samorządowych w Bobrowicach – w związku z brakiem odpowiedniego zaplecza kuchennego planuje się przebudowę sali gimnastycznej na stołówkę wraz z zapleczem kuchennym.

Szkoły ponadgimnazjalne

Szkoły ponadgimnazjalne średnie dla młodzieży usytuowane najbliżej Bobrowic znajdują się w Krośnie Odrzańskim , Lubsku (do 20 km) i Zielonej Górze.

Kultura

Funkcję placówki kultury na terenie gminy pełni Gminna Biblioteka usytuowana w dwóch miejscowościach, w powiązaniu z obiektami szkolnymi tj. w Bobrowicach i filia w Dychowie. Księgozbiór według stanu na październik 2015r. liczył 20.876 woluminów.

Na terenie gminy wybudowano nowe świetlice wiejskie w Dachowie, Chojnowie i Barłogach. Wykonano remont kapitalny największej w gminie świetlicy wiejskiej w Bronkowie. Częściowo wyremontowano świetlicę w Żarkowie. Przebudowy i modernizacji wymaga świetlica w Janiszowicach.

W miejscowości Bobrowice planowana jest budowa gminnego ośrodka kultury.

Kościoły

Na terenie gminy istnieją tylko kościoły wyznania rzymsko – katolickiego. Są to: dwa kościoły parafialne w Bobrowicach pw. Podwyższenia Krzyża Świętego i Dychowie pw. Miłosierdzia Bożego oraz kościoły w Janiszowicach, w Tarnawie Krośnieńskiej i w Bronkowie. W Wełmicach przystosowano obiekt na potrzeby kościoła. W Dachowie msze święte odbywają się w części budynku mieszkalnego.

Ochrona Zdrowia

Placówka służby zdrowia znajduje się w Bobrowicach. Opiekę lekarską mieszkańcom gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bobrowicach.

Aktualny stan personelu medycznego w gminie (2015 r.) stanowią:

- lekarze interniści – 1 osoba
- lekarze pediatrzy – 2 osoby,
- pielęgniarki – 2 osoby.

W Bobrowicach w budynku ośrodka zdrowia działa także laboratorium (punkt pobierania krwi i innego materiału do badań) oraz przyjmuje stomatolog.

Na terenie gminy nie ma apteki, ale w Bobrowicach istnieje punkt apteczny. Stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy w usługi medyczne – oceniony porównawczo z województwem i powiatem krośnieńskim kształtuje się na poziomie zbliżonym do średnich wojewódzkich.

Pomoc Społeczna

Ze świadczeń pomocy społecznej korzystało w 2014r. 137 rodzin liczących 215 osób. Środki na świadczenia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pochodzą z dwóch źródeł, z budżetu gminy i budżetu centralnego – z przeznaczeniem na zadania państwa zlecone gminie.

Świadczenia pomocy społecznej zostały udzielone w 2014r. na zasiłki rodzinne, alimentacyjne, pielęgnacyjne, zasiłki dla opiekunów itp. - w ramach dotacji państwa w wysokości 705.190zł).

Gminy Ośrodek Opieki Społecznej przekazał ponadto środki w wysokości ponad 258.000zł (z dotacji) i w wysokości ponad 72.000zł (środki własne gminy) na:

Wyszczególnienie	2001 r. (osób)	2002 r. (osób)	2007 r. (osób)	2014 r. (osób)
Zasiłki stałe	5	6	27	51
Zasiłki okresowe	35	35	59	28
Dożywianie dzieci i młodzieży w szkole	55	70	127	53
Zasiłki celowe i w naturze	83	115	54	56

W związku z procesem demograficznego starzenia społeczeństwa oraz - w efekcie osiągnięć medycyny - wydłużeniem czasu trwania życia, w perspektywie przewiduje się dalszy wzrost zapotrzebowania zarówno na opiekę medyczną jak i na świadczenia pomocy społecznej.

Istotne dla gminy zadania w zakresie pomocy społecznej określono w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bobrowice.

Sport i rekreacja

W Bobrowicach przy Zespole Szkół Samorządowych znajduje się nowo wybudowana hala widowiskowo-sportową z zapleczem sanitarnym i z widownią oraz zewnętrzne boisko wielofunkcyjne, a w Dychowie przy Zespole Szkół Samorządowych sala gimnastyczna ze sceną i zapleczem sanitarnym.

Na terenie gminy są dwa stadiony sportowe zlokalizowane w Bobrowicach i Dychowie. Oba obiekty posiadają szatnie sportowe z zapleczem sanitarnym oraz nowe wiaty rekreacyjne. Na stadionie w Bobrowicach wykonano pełnowymiarowe ogrodzone boisko trawiaste do rozgrywek sportowych wraz z trybunami, wybudowano także dodatkowo boisko treningowe, które posiada oświetlenie oraz scenę służącą organizacji imprez rekreacyjno-sportowych.

Boiska sportowe do piłki nożnej znajdują się we wsiach: Bronków, Dęby, Strużka, Janiszowice, Dachów, Wełmice i w Żarkowie. Strzelnica, w bardzo złym stanie, znajduje się w Dychowie w rejonie stadionu.

W ostatnich latach przybyło na terenie gminy miejsc do aktywnej rekreacji i uprawiania sportu zarówno dla dzieci jak i dorosłych. W Bronkowie, Żarkowie, Wełmicach i Dębach powstały boiska do piłki plażowej. W Dychowie, Dachowie, Żarkowie, Strużce, Przychowie i Tarnawie Krośnieńskiej znajdują się trawiaste boiska do siatkówki. Ogólnodostępne place

zabaw znajdują się: 3 place w Bobrowicach (w tym przy szkole i przy przedszkolu), w Dychowie (przy szkole i przy przedszkolu), Janiszowicach, Wełmicach, Tarnawie Krośnieńskiej, Barłogach, Żarkowie, Chojnowie, Bronkowie, Przychowie, Strużce, Dachowie, Dębach i Chromowie. Zainstalowano mini siłownie zewnętrzne w Janiszowicach, Dychowie, Żarkowie, Chojnowie, Bobrowicach i w Dębach. Wiaty rekreacyjne znajdują się: w Dachowie, Żarkowie, Chojnowie, Dębach, Wełmicach, Przychowie, Janiszowicach, Chromowie, Brzezince, Strużce, Bronkowie, Tarnawie Krośnieńskiej oraz przy stadionach sportowych w Bobrowicach i Dychowie. W Dychowie znajduje się „Altanka Winiarza” z winoroślą, wykonana ze środków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Między Odrą a Bobrem”. Planowana jest budowa świetlicy wiejskiej z kręgielnią w Dychowie.

Na terenie gminy działają następujące kluby:

- Uczniowski Klub Sportowy „Energetyk” przy Zespole Szkół Samorządowych w Dychowie
- Ludowy Klub Sportowy „Bóbr” w Bobrowicach
- Klub Sportowy „Energetyk” w Dychowie
- Ludowy Klub Sportowy „Piaszno” w Bronkowie
- Koło „Amur” Polskiego Związku Wędkarskiego w Bobrowicach
- Koło Polskiego Związku Wędkarskiego Dychów
- Koło Łowieckie „Odyniec”.

W Bronkowie działa Stowarzyszenie Kobiet „Bronkowlanki”, a w Tarnawie Krośnieńskiej Stowarzyszenie Ochronić Wspomnienia.

Cmentarze

Gmina jest wyposażona w trzy czynne cmentarze komunalne posiadające rezerwy terenowe, usytuowane w Bobrowicach, Janiszowicach i Bronkowie. Na każdym z cmentarzy znajduje się kaplica cmentarna. W Tarnawie Krośnieńskiej istniał przykościelny cmentarz ewangelicki.

Poczta

W gminie działa jedna placówka pocztowa tj. Filia Urzędu Pocztowego w Bobrowicach podlegająca Oddziałowi w Krośnie Odrzańskim.

Telekomunikacja

Usługi telekomunikacyjne stacjonarne systemem przewodowym realizuje w gminie jeden operator, którym jest Orange Polska S.A. Na terenie gminy w Bobrowicach, Dychowie i Janiszowicach usytuowano maszt telefonii komórkowej. Potrzeby mieszkańców są zabezpieczone w zakresie telefonizacji. W związku z rozwojem komputeryzacji pojawił się problem dostępu do szerokopasmowego Internetu i zmniejszenia kosztów korzystania z nowych technologii przez mieszkańców wsi, co wymaga rozwiązania w przyszłości.

Straż pożarna

Na terenie gminy działają Ochotnicze Straże Pożarne w Bobrowicach, Bronkowie, Wełmicach i Strużce, wyposażone w wozy bojowe stacjonujące w remizach. OSP Strużka i OSP Bobrowice należą do krajowego systemu gaśniczo-pożarowego. W Bronkowie przeprowadzono remont kapitalny i przebudowano remizę. W 2015 r. rozpoczęto budowę nowoczesnej remizy w Bobrowicach.

Administracja

Jednostki administracji publicznej samorządowej i państwowej, instytucje finansowe i biura usytuowane w Bobrowicach:

- Urząd Gminy
- Biura Parafialne w Bobrowicach i w Dychowie
- Filia Urzędu Pocztowego w Bobrowicach

Handel, gastronomia, usługi

W większości miejscowości gminy działają stałe placówki handlowe, głównie spożywcze i wielobranżowe.

Na terenie gminy istnieją zarówno stałe, całoroczne lokale gastronomiczne jak i sezonowe, związane z działalnością turystyczno – rekreacyjną.

Lokale stałe:

- „Pensjonat Dychów” – restauracja hotelowa o 54 miejscach konsumpcyjnych, kawiarnia i drink-bar, trzy sale konferencyjno-bankietowe na 12, 40 i 100 osób, obiekt hotelowy posiada szeroką ofertą usług rekreacyjno- sportowych

Lokale sezonowe:

- Bar w Ośrodku Wypoczynkowym nad J. Błeszno w Kołatce
- Bar w Ośrodku Wypoczynkowym „Magnolia” na J. Błeszno w Bronkowie
- Bar na łowisku w Dychowie
- Bar na łowisku w Chromowie

4.4. Mieszkalnictwo.

Zasoby mieszkaniowe komunalne gminy wynosiły:

- 1996r. - 54 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 48,6 m²
- 1997r. - 44 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 60,3 m²
- 1999r. - 38 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 56,4 m²
- 2001r. - 31 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 59,4 m²
- 2007r. - 47 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 56,8 m²
- 2014r. – 45 mieszkań komunalnych, o przeciętnej powierzchni 55,76 m²

Obecną sytuację gminy w zakresie mieszkalnictwa charakteryzuje:

- zdecydowana przewaga zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej. Kilka budynków wielorodzinnych, o charakterze blokowym o trzech i pięciu kondygnacyjnych znajdują się tylko w Dychowie w Wełmicach. Natomiast małe domy mieszkalne II i III kondygnacyjne występują w Bobrowicach,
- około 70 % mieszkań powstało przed 1945 rokiem, a więc relatywnie są w dużym stopniu zdekapitalizowane. Zasoby te wymagają znacznych środków na inwestycje odtworzeniowe - remonty i modernizacje celem dostosowania ich do aktualnego poziomu cywilizacyjnego,
- statystyczne warunki zamieszkania ludności w gminie w stosunku do 1978 roku uległy znacznej poprawie. Nowych budynków mieszkalnych najwięcej przybyło na terenie Bronkowa z Kołatką, w Dychowie i w Bobrowicach. Średnio rocznie wydawanych jest ponad 50 decyzji o warunkach zabudowy, obejmujących zarówno budowę jak i przebudowę budynków głównie w zakresie budownictwa jednorodzinne. Według danych GUS w 2012r. oddano do użytku 8 mieszkań, a w 2014r. - 15 mieszkań,

- pod mieszkaniową zabudowę jednorodzinną na terenie gminy przeznaczone są tereny w Bobrowicach wskazane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Warunki mieszkaniowe oceniane na tle województwa są na podobnym poziomie pod względem liczby osób na 1 izbę, natomiast korzystniejsze pod względem powierzchni przypadającej na 1 osobę. Największy ruch inwestycyjny związany z budownictwem mieszkaniowym występuje w rejonie Bronkowa, Dychowa i Bobrowic.

4.5. Przemysł, budownictwo, działalność produkcyjna.

Na terenie gminy nie ma uciążliwych dla środowiska zakładów produkcyjnych. Obecnie dominują dwie gałęzie przemysłu wykorzystujące lokalne surowce:

- elektroenergetyka – Zespół Elektrowni Wodnych w Dychowie,
- przemysł wydobywczy kruszywa i surowców mineralnych – kopalnia kruszywa budowlanego w Tarnawie Krośnieńskiej.

Złóża kruszyw znajdują się także w Bobrowicach.

Obecnie do grona największych firm i najbardziej liczących się na rynku pracy należą:

- PGE Energia Odnawialna S.A. Oddział ZEW Dychów w Dychowie, wytwarzanie energii elektrycznej z Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) oraz świadczenie Regulacyjnych Usług Systemowych,
- Budownictwo Hydro-Energetyka Sp. z o.o. , budowa elektrowni pod klucz, oraz zlokalizowane w Bobrowicach:
- Przedsiębiorstwo Usługowo Produkcyjno – Handlowe „Anwil”, budownictwo ogólne inżynieryjne (małe elektrownie wodne, obiekty ziemne, sanitarne, hydrotechniczne),
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, Obwód Drogowy w Bobrowicach,
- Velpol Sp. z o.o. i Jalwi Sp. z o.o. w Janiszowicach zajmujące się głównie rolnictwem.

4.6. Rolnictwo.

Na skalę i poziom gospodarki rolnej wpływ ma kilka czynników zarówno natury przyrodniczej jak i ekonomiczne. Przede wszystkim gmina dysponuje niewielkim obszarem użytków rolnych, wynoszącym 4.090 ha tj. 22,1 % powierzchni ogólnej gminy. Z tego 65,7 % (2.686 ha w 2006 r.) stanowią grunty orne, a pozostałe 34,3%, to łąki i pastwiska. Jest więc to powierzchniowo niewielki areał, co przy ogólnie niskiej bonitacji gleb nie stwarza podstawy dla rozwoju intensywnej towarowej gospodarki rolnej. Właściwie areał użytkowany rolniczo jest jeszcze mniejszy, bowiem w strukturze użytków rolnych aż 57,8 % stanowią grunty najstabsze V i VI klasy.

Użytkowanie gruntów:

Wyszczególnienie	Ogółem gmina		Gospodarstwa indywidualne	
Powierzchnia gminy ogółem	18505 ha	100,0 %	2251	100,0 %
grunty orne i sady	2686	14,5	1373	60,9
łąki i pastwiska	1404	7,6	699	31,1
grunty leśne	12768	68,9	85	3,8
pozostałe grunty i użytki	1647	8,9	94	4,2

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy na podstawie bilansu rocznego ewidencji gruntów.

Przekształcenia własnościowe w rolnictwie doprowadziły do zmniejszenia zatrudnienia w tym dziale gospodarki i przyczyniły się do wzrostu bezrobocia ludności wiejskiej. Spadek zatrudnienia w rolnictwie spowodowany został wieloma czynnikami natury politycznej, ekonomicznej i społecznej. Głównym jednak powodem stała się niekorzystna koniunktura dla rolnictwa w okresie minionej dekady, upadek państwowych gospodarstw rolnych oraz proces starzenia się właścicieli gospodarstw indywidualnych (brak następców). W ostatnich latach w Janiszowicach prowadzona jest działalność rolnicza o znacznej skali z udziałem kapitału holenderskiego. Gospodarka rybacka prowadzona jest na wodach hodowlanych o powierzchni 53 ha położonych w większości w Bronkowie oraz na łowiskach w Chromowie i Dychowie.

4.7. Leśnictwo.

Grunty leśne pozostające w zarządzie Lasów Państwowych zajmują powierzchnię 12516ha.

Lesistość kształtuje się na poziomie:

- województwo lubuskie – 48,7%
- powiat krośnieński – 59,6%
- Gmina Bobrowice – 66%

Administracyjnie lasy należą do dwóch nadleśnictw: Nadleśnictwa Brzózka i Nadleśnictwa Krzystkowice posiadającego siedzibę w Nowogrodzie Bobrzańskim. Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o plany urządzeniowe lasu sporządzane raz na 10 lat. Czynnikiem sprzyjającym w prowadzeniu gospodarki leśnej na terenie gminy są duże kompleksy oraz ulegający stałej poprawie stan zanieczyszczenia powietrza wpływający na stan zdrowotny lasów.

Dominującym gatunkiem upraw leśnych jest sosna zwyczajna zajmująca prawie 94 % powierzchni leśnej w gminie. Z innych gatunków większy jest tylko udział brzoź 3,8 %. Drewno sosnowe jest cennym materiałem budowlanym oraz surowcem dla przemysłu celulozowo – płytowego. Struktura wiekowa lasu z gospodarczego punktu widzenia nie jest korzystna bowiem przeważają drzewostany młode, do III klasy wieku (poniżej 60 lat), stanowiące ok. 64 %, natomiast lasów ponad stuletnich tj. powyżej V klasy wieku jest około 6 %, w związku z czym uzysk drewna jest aktualnie znacznie ograniczony. Ponieważ ubogie z natury rzeczy siedliska borowe występujące na najsłabszych glebach, stanowią tu ponad 86 % powierzchni leśnej – przeciętna zasobność na 1 ha grubizny oraz przeciętny przyrost roczny wynoszący ok. 3 m³/ha należą do najniższych wartości w skali kraju. Z tego też prawdopodobnie względu wystąpiła asymetria pomiędzy wysokim zalesieniem gminy a stanem rozwoju przetwórstwa drewna i runa leśnego.

4.8 Turystyka i wypoczynek.

Na terenie Gminy znajdują się następujące akweny wodne i rzeki:

Nazwa	Położenie	Powierzchnia	Największa głębokość [m]
Jeziro Błeszno	Bronków-Kołatka	51,9 ha	5,0
Jeziro Piaszno	Bronków	25,4 ha	2,5
Jeziro Jańsko	Strużka	153 ha	2,9
Jeziro Dychowskie (Dychowski Zbiornik Wodny)	Dychów	100 ha	10,0

Jezioro Wełmickie	Wełmice		
Kanał Dychowski	Krzywaniec-Dychów	24 km	-
Rzeka Bóbr	Żarków-Tarnawa Krośnieńska – Kukadło-Bobrowice – Chromów - Dychów.	21,5km	-
Rzeka Jeziornica	Źródło - J. Błeszno zasila rzekę Łomiankę	11,5 km	-

Powyższy wykaz uzupełniają:

- Młynówka (Bobrowice), Raduszcanka (Dychów-Brzózka), Racza (obręb Czeklin), Kurka (okolice Jez.Jańsko), Rytwina (Wełmice), Młynna (Wełnica - Wełmice).

W oparciu o wyjątkowe i bogate walory przyrodnicze, które tworzy połączenie wysokiej lesistości, czystej płynącej malowniczymi meandrami rzeki Bóbr, akwenów wodnych naturalnych i sztucznych w gminie rozwinęła się funkcja turystyczno – rekreacyjna.

Zagospodarowanie gminy związane z tą funkcją zdominowane zostało przez dwie formy:

- wypoczynek przyrodny pobytowy i weekendowy realizowany w ośrodkach wypoczynkowych zlokalizowanych w Bronkowie i Kołatce,
- wypoczynek indywidualny pobytowy, którego bazę stanowią:
  - hotel „Pensjonat Dychów”
  - gospodarstwa agroturystyczne, większość z nich w Bronkowie
  - zabudowa letniskowa w rejonie jeziora Błeszno w Bronkowie i Kołatce oraz nad rzeką Bóbr w Tarnawie Krośnieńskiej.
  - wypoczynek w stadninie koni w Tarnawie Krośnieńskiej
  - wypoczynek na łowiskach w Dychowie i w Chromowie.

Między Gminą Bobrowice, a Gminą Lubsko znajduje się obelisk z tablicą upamiętniającą lądowanie grupy dywersyjno-rozpoznawczej „Wisła” II-ego Oddziału Sztabu Generalnego Wojska Polskiego 23/24 stycznia 1945r.

Rozmieszczenie i struktura turystycznej bazy noclegowej gminy przedstawia się następująco:

Całoroczna baza noclegowa: 1 hotel i 9 gospodarstw agroturystycznych, łącznie ok. 158 – 176 miejsc noclegowych:

- Hotel „Pensjonat Dychów” o 71 miejscach noclegowych, wyróżnia się wysokim standardem i kompleksowym zagospodarowaniem (rozbudowany w 1998r.), posiada urządzenia gastronomiczne, kulturalne i sportowo-rekreacyjne m.in. restaurację, kawiarnię, drink – bar, 3 sale konferencyjno-bankietowe (o liczbie miejsc 12, 40, 100), basen pływacki kryty, ośrodek odnowy biologicznej i obiekty sportowe naziemne (korty tenisowe, minigolf, boiska do siatkówki i koszykówki). Obiekt położony atrakcyjnie nad sztucznym jeziorem w Dychowie, w pobliżu zapory elektrowni wodnej.
- Gospodarstwa Agroturystyczne skupione w Bronkowie, w tym:
- K. Przewłocka – 30 miejsc noclegowych z tego w domu murowanym 12 miejsc, w 3

domkach 12 miejsc, w domku z zapleczem rekreacyjnym 6 miejsc,

- Hotel Center Bronków – Angelo’s, – 25 miejsc noclegowych (w pokojach dwuosobowych w budynku murowanym oraz w całorocznych domkach drewnianych,
- Gospodarstwo Agroturystyczne, C.Issel, E.Potoniec – 10 miejsc noclegowych w murowanym domu,
- Gospodarstwo Agroturystyczne w Bobrowicach, L.Rymaszewski - 10 miejsc noclegowych,
- Łowisko „Dwóch Stawów” R.Lebioda w Chromowie - 48 miejsc noclegowych,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Rancho u Johna” w Tarnawie Krośnieńskiej.

Sezonowa baza noclegowa w ośrodkach wypoczynkowych przyjeziornych, w Bronkowie i Kołatce , łącznie ok. 160 – 200 m. n. oraz pola namiotowe:

- Ośrodek „Park Magnolia” w Bronkowie nad J. Błeszno, ok. 50 – 60 miejsc nocleg. w 10 domkach 5-osobowych. Ośrodek usytuowany nad jeziorem - pole namiotowe, wypożyczalnia sprzętu pływającego, bar,
- Ośrodek Wypoczynkowy „TEMAR”s.c. w Kołatce nad J. Błeszno 180 miejsc nocleg w domkach campingowych 2, 3, 4, 5 i 6-cio osobowych. Węzeł sanitarny i bar- stołówka w budynku głównym. Na polu campingowym wyposażonym w przyłącza elektryczne ok. 100 miejsc.

Łączna liczba miejsc noclegowych w całorocznych i sezonowych obiektach turystycznych wynosi 300 – 370 miejsc noclegowych, oraz miejsca na polach campingowych.

W gminie rozwija się dość intensywnie funkcja rekreacyjno-turystyczna w formie zabudowy letniskowej. Są to w większości nowe zespoły działek letniskowych – obecnie tylko w niewielkiej części zabudowane, oraz nieczynne rolnicze zagrody wiejskie zaadaptowane na domki letniskowe. Główne koncentracje budownictwa letniskowego znajdują się: w Bronkowie nad J. Błeszno oraz w Tarnawie Krośnieńskiej nad rzeką Bóbr.

Na terenie gminy powstały dwa nowe obiekty usługowe, które znacznie podwyższyły atrakcyjność turystyczną, są to dwa prywatne stawy – łowiska nastawione na usługi wędkarskie, zlokalizowane malowniczo nad Bobrem w miejscowościach: Dychów i Chromów.

Z uwagi na wysoki stopień zalesienia gminy popularną formą rekreacji, a dla miejscowej ludności także formą zarobkowania jest zbieranie runa leśnego (grzyby, jagody, borówki).

W Strużce istnieje obiekt rekreacyjny Koła Łowieckiego „Odyniec” Bobrowice, o nazwie Dom Myśliwski „Arkadia”.

W układzie przestrzennym gminy funkcja turystyczno-wypoczynkowa najintensywniej rozwija się w Bronkowie i Kołatce, Dychowie, Tarnawie Krośnieńskiej i Chromowie.

4.9. Stan gospodarki gminy.

Struktura własnościowa podmiotów gospodarczych

W Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej według stanu na 6.11.2015r. zarejestrowanych było 148 podmiotów gospodarczych, w tym 119 aktywnych i 29 o statusie działalności zawieszanej.

Strategia Rozwoju Gminy Bobrowice

Struktura działalności gospodarczej według sektorów w Gminie Bobrowice

Wyszczególnienie		2005	2009	2012
Podmioty gospodarki narodowej ogółem		251	203	222
Sektor publiczny	Ogółem	14	14	13
Sektor prywatny	Ogółem	237	189	209
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	193	141	147
	Spółki handlowe	20	21	29
	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	17	16	16
	Spółdzielnie	1	1	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne		11	11	13

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Bobrowice na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020.

Wyszczególnienie	2005		2009	
	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Sektor publiczny	Sektor prywatny
Ogółem	14	237	14	189
Rolnictwo	-	39	-	33
Górnictwo	-	4	-	4
Przetwórstwo przemysłowe	-	20	-	9
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	2	1	2
Budownictwo	-	17	-	28
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów	-	88	-	53
Hotele i restauracje	1	5	1	3
Transport, gospodarka magazynowa, łączność	-	15	-	12
Pośrednictwo finansowe	-	1	-	2
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	1	17	1	14
Ubezpieczenia	2	4	2	4
Edukacja	7	2	7	2
Ochrona zdrowia	-	1	-	1
Działalność usługowa komunalna, społeczna i pozostała	1	17	1	20

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Bobrowice na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 .

5. Uwarunkowania wynikające z cech środowiska przyrodniczego.

- 1) Gmina Bobrowice z uwagi na całokształt warunków środowiska zalicza się do grupy najatrakcyjniejszych krajobrazowo i przyrodniczo obszarów województwa lubuskiego. Decydują o tym głównie takie elementy jak:
  - bardzo wysoka lesistość – wynosząca 66 % powierzchni gminy
  - wysoki udział obszarów chronionego krajobrazu (37,0 %),
  - ekosystem łąkowo – leśny doliny Bobru stanowiący rozległy korytarz ekologiczny w południowej części woj. lubuskiego.
- 2) Stosunkowo mało korzystne warunki dla rozwoju i intensyfikacji rolnictwa, wynikające z niewielkiej powierzchni użytków rolnych oraz ze znacznej przewagi gruntów niskich klas bonitacyjnych
- 3) Stosunkowo dużo powierzchni w obrębie gminy objętych jest różnymi formami ochrony prawnej, mianowicie:
  - obszary chronionego krajobrazu (37,0 %)
  - kompleksy leśne (66 %)
  - Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 149/ONO
  - gleby III i IV klasy bonitacyjnej (9,4 % ogólnej pow. gminy)
  - tereny występowania udokumentowanych złóż surowców mineralnych (kruszywa)
  - tereny zagrożone powodzią (woda 1 %).
- 4) Kompleksy leśne, w szczególności położone poza doliną Bobru charakteryzują się:
  - monokulturą sosny – 94,0 % powierzchni leśnej
  - przewagą ubogich siedlisk borowych – 86,19 % powierzchni leśnej
  - dużym udziałem drzewostanów młodych, poniżej 60 lat, zajmujących ok. 64,4 % powierzchni leśnej.
- 5) Dużemu zalesieniu oraz urozmaiconej konfiguracji terenu towarzyszy bogactwo świata zwierząt, zarówno pod względem ilościowym jak i zróżnicowania gatunkowego, występującego w naturalnych ciągach ekologicznych oraz ekosystemach łąkowo – leśnych.
- 6) Obszar gminy zasobny jest w udokumentowane złoża surowców mineralnych – złoża kruszyw, koncentrujących się w dolinie Bobru.
- 7) Szczególnie korzystne warunki fizjograficzne dla rozwoju budownictwa istnieją w zachodniej części gminy, w obrębie wysoczyzny, ze względu na warunki gruntowo – wodne (Wełmice, Przychów, Janiszowice, a także Bronków).
- 8) Na całym obszarze gminy istnieją korzystne warunki hydrologiczne dla realizacji ujęć wody pitnej z utworów czwartorzędowych. Jakość wody w obszarze wysoczyzny morenowej jest wyższa od wody podziemnej z doliny Bobru.
- 9) Gmina posiada bardzo korzystne warunki klimatyczne dla stałego pobytu ludności (szczególnie w obrębie terenów otwartych – wysoczyznowych i sandrowych). Znaczącą rolę w tym względzie odgrywają kompleksy boru sosnowego, stwarzające odpowiednie warunki mikroklimatu. Również higiena atmosfery (czystość powietrza) ze względu na brak źródeł zanieczyszczeń jest bardzo korzystna dla pobytu ludzi.
- 10) Na terenie gminy istnieje szereg cennych obiektów przyrodniczych, które typowane są do formalnej ochrony prawnej. Wśród obiektów posiadających wysokie walory przyrodnicze wyróżniają się:
  - Jezioro Jańsko – silnie wypłycone, skupiające stanowiska kilku gatunków roślin z Polskiej Czerwonej Księgi,

- wyspa na Jez. Wełmickim ze stanowiskami rzadkich gatunków ptactwa,
  - fragment kompleksu stawów i torfowisk w Bronkowie,
  - fragmenty środowisk dolinnych związanych z doliną Bobru,
  - pomniki przyrody (dęby szypułkowe w okolicach Kukadła i Żarkowa),
  - użytki ekologiczne (największy „Dachowskie Ługi” w okolicy Żarkowa i Chojnowa o pow. 242,87 ha).
- 11) Wyrobiska po eksploatacji kruszywa w dolinie Bobru należy rekultywować w kierunku wodnym, stwarzając warunki dla rozwoju rekreacji i wypoczynku.

6. Uwarunkowania wynikające z ochrony wartości kulturowych.

Tło historyczne obszaru gminy.

Historycznie obszar dzisiejszej gminy Bobrowice wchodził w skład Ziemi Krośnieńsko – Gubińskiej, która odegrała ważną rolę w kształtowaniu się polskiej państwowości. W okresie wczesnego średniowiecza (przełom VII i VIII wieku) Ziemia Krośnieńsko – Gubińska stanowiła teren przejściowy, przez który przebiegała granica pomiędzy zamieszkałymi na zachód od Bobru – Łużyczanami, a Dziadoszanami zajmującymi pozostałą część obecnego powiatu. Teren pogranicza warunkował powstanie systemu grodów obronnych, których skupienie stanowiły granice plemienne, a ich usytuowanie wyznaczały linia Odry i Bobru (Krosno, Gostchorze, Tarnawa). Istnieje przypuszczenie, że kompleks grodów krośnieńskich stanowił północne zakończenie tzw. Wałów Śląskich, ciągnących się na przestrzeni blisko 130 km od Studzianek po Niwiska. Składały się one z trzech linii wałów i fos o łącznej szerokości ok. 45 m i wysokości dochodzącej miejscami do 1 m. Linia tych umocnień nie zachowała się na Ziemi Krośnieńsko – Gubińskiej.

W okresie budowania państwa polskiego grody krośnieńskie odegrały decydujące role podczas walk Mieszka I z Bolesławem Czeskim w 990 r. W wyniku tego konfliktu zbrojnego książę piastowski opanował Śląsk – rzeka Bóbr stanowiła granicę z Łużyczanami, a po utracie niezawisłości przez Łużyce – z Brandenburgią i następnie Saksonią. W owym okresie Krosno jako dogodna przeprawa stanowiło ważną twierdzę graniczną przy ujściu Bobru do Odry. Wielokrotnie podążały tędy niemieckie wyprawy pragnąc przekroczyć Odrę w zężeniu pradoliny, podczas panowania Bolesława Chrobrego, Mieszka II i Bolesława Krzywoustego. Po śmierci Krzywoustego w 1138 r. Ziemia Krośnieńska wraz z całym Śląskiem przeszła pod panowanie jego najstarszego syna Władysława, zwanego Wygnańcem. Od 1201 r. kasztelania Krośnieńska przeszła w ręce Henryka Brodatego, który położył duże zasługi dla rozwoju Krosna. Z bezdzietną śmiercią Henryka XI Głogowskiego (1476) skończyło się panowanie piastowskie na tym terenie, a pretensje do Ziemi Krośnieńskiej zgłosili brandenburscy Hohenzollernowie, którzy weszli w jej posiadanie na mocy zawartego w 1482 r. pokoju i przyjęli tytuł książąt śląskich w Krośnie. W ten sposób na kolejne wieki Ziemia Krośnieńska przeszła pod panowanie państwa pruskiego, zaś w wieku XX w skład III Rzeszy niemieckiej. W dniach 15 – 20 lutego 1945 r. tereny dolnego Bobru zajęte zostały przez wojska I Frontu Ukraińskiego.

Zarys osadnictwa oraz charakterystyka zachowanego dziedzictwa kulturowego.

Obszar gminy, zajmujący zachodnią część Wzniesień Gubińskich oraz odcinek Doliny Dolnego Bobru, charakteryzuje się dość ubogim stanem zachowanego dziedzictwa kulturowego. Wynika to z uwarunkowań historycznych i przyrodniczych tych terenów. Wysoki stopień ich

zalesienia, stosunkowo niskiej jakości gleby oraz przygraniczne położenie - nie sprzyjały rozwojowi osadnictwa. Jedynym, znaczącym przykładem średniowiecznego rozplanowania jest układ dawnej osady w Bobrowicach, który łącznie z narastającymi w późniejszych czasach układami Nowego Miasta i Przedmieścia Krośnieńskiego - bezwzględnie należy zachować przy planowaniu rozwoju wsi. Poza zabytkowym układem Bobrowic na uwagę zasługują obiekty wpisane do rejestru zabytków. Są to: kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Bobrowicach wzniesiony jako zbór ewangelicki w latach 1853 – 1857 na miejscu kościoła o metryce średniowiecznej, a także zabudowa mieszkalna (4 budynki wpisane do rejestru zabytków); kościół filialny w Janiszowicach (nr rej. 728), gotycki, XIV w. rozbudowany w 2 poł. XVII w., wieża przebudowana w 2 poł. XIX w. Przy kościele zlokalizowany jest cmentarz z 2 poł. XIX w. (nr rej. 3294); Kościół filialny w Tarnawie Krośnieńskiej wzniesiony jako zbór ewangelicki w 1713 r. (nr rej. 2131).

Pewne walory kulturowe posiada także zabudowa Bronkowa, Dachowa, starej części Dychowa, Dębów i Strużki. Fragment doliny Bobru od południowej granicy aż po Dychów oznaczony został w planie zagospodarowania przestrzennego województwa – jako obszar chronionego krajobrazu kulturowego.

W rejonie 14 jednostek osadniczych stwierdzono istnienie osadnictwa wczesnodziejowego i średniowiecznego. Łącznie rozpoznanych zostało 150 stanowisk archeologicznych. W gminie jest 16 wsi oraz 4 przysiółki (Młyniec, Lubnica, Kołatka, Prądocinek). Rodowód średniowieczny ma 13 wsi. Przeważa typ ulicówki i ulicówki z placem (8), pozostałe jednostki to: wielodrożnice – 5, owalnice - 2, rzędówki – 2, widlica - 1. Z ewidencji skreślona została wieś Czeklin - fizycznie już nie istnieje. Była to wieś o rodowodzie średniowiecznym, ulicówka. W 1801 r. liczyła 144 mieszkańców.

7. Komunikacja.

7.1. Komunikacja drogowa.

Reforma administracji publicznej, która weszła w życie 1.01.1999 r. objęła również administrację drogową. Wskutek wprowadzonych zmian powstały 4 kategorie dróg publicznych :

- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne

Drogi krajowe.

Przez teren gminy, po północnym jej skraju, przez obręby Dychów i Czeklin przebiega droga krajowa nr 32 Zielona Góra – Gubinek. W układzie komunikacyjnym gminy droga ta posiada bardzo ważne znaczenie, zapewniając dogodnie powiązanie gminy z Krosnem Odrzańskim, Zieloną Górą i Gubinem oraz przejściami granicznymi z Niemcami w Gubinku i Gubinie.

Drogi wojewódzkie.

Droga wojewódzka relacji Kosierz–Bobrowice–Lubsko–Żary nr 287, tworzy ciąg komunikacyjny przebiegający przez środek gminy z kierunku wschodniego na południe, wyprowadzając ruch kołowy z obszaru gminy w kierunkach wschodnim i południowym.

Istotną rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy pełni również droga wojewódzka nr 288 Dąbie

(od drogi krajowej nr 32) – Kosierz – Lubiatów– Bogaczów – Nowogród Bobrzański, przebiegająca na osi północ – południe, po wschodniej stronie gminy, granicząc z nią na odcinku ok. 350 m w obrębie Tarnawa Krośnieńska. Wymieniona droga posiada istotne znaczenie w obsłudze:

- ruchu pojazdów ciężarowych od drogi krajowej nr 32 do gminy, z uwagi na wyłączenie odcinka drogi powiatowej Dychów – Bobrowice nr 1429F dla tych samochodów związane z ochroną zamku wodnego (zapory) elektrowni wodnej w Dychowie.
- oraz wsi Tarnawa Krośnieńska i Kukadło, położonych po wschodniej stronie rzeki Bóbr.

Drogi powiatowe.

Drogi powiatowe tworzą 3 ciągi komunikacyjne i wraz z drogą krajową nr 32 i drogami wojewódzkimi stanowią podstawowy układ komunikacyjny gminy

Drogi zaliczone do kategorii dróg powiatowych (długość drogi w granicach administracyjnych gminy):

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość w km			
			Ogółem	w tym o nawierzchni		
				twardej	ulepszo- nej	nieulepszo- nej
1	3	4	5	6	7	8
1	1139F	Gubin – Kaniów – Welmice – Strużka – Dachów – Żarków	18,2	8,0	0,5	8,7
2	1140F	Bobrowice – Chojnowo – Łagoda – Nowogród Bobrz.	9,0	9,0	-	-
3	1141F	Kosierz – Tarnawa Krośnieńska – Wysoka, do drogi nr 288	6,7	3,5	-	3,2
4	1150F	Kukadło – Gola – Brzeźnica – Połupin	3,1	-	-	3,1
5	1128F	Barłogi – Dachów – Dęby - Chocicz	8,3	5,4	0,5	2,4
6	1146F	Czeklin – Bronków – Bobrowice	ok.12,6	5,8	1,1	11,5
7	1142F	Tarnawa Krośnieńska – Grabowiec	3,2	-	-	3,2
8	1147F	Dąbie – Brzeźnica – Dychów – Bronków	6,5	6,4	0,1	
9	1145F	Przychów – Czeklin – Wężyska	6,0	-	-	6,0

10	1148F	Dychów – Prądocinek – Nowy Zagór – Krosno Odrz.	ok. 1,5	ok. 1,5	-	-
11	1135F	Dęby – Strużka	2,1	2,1	-	-
12	1149F	Dychów – Chromów – Bobrowice	5,3	5,3	-	-
13.	1429F	Dychów skrzyżowanie-Bobrowice	6,5	6,5	-	-
Razem			95,0	53,7	2,2	39,1

Drogi powiatowe wymagają modernizacji, przebudowy i zmiany nawierzchni.

Drogi gminne.

Sieć dróg gminnych tworzy 9 ciągów komunikacyjnych i stanowi uzupełniający w stosunku do dróg o znaczeniu krajowym, wojewódzkim i powiatowym układ komunikacyjnej gminy.

Drogi zaliczone do kategorii dróg gminnych:

Lp.	Numer drogi		Nazwa drogi (ciąg komunikacyjny)	Długość dróg w km
	Dotychczasowy	aktualny		
1	2	3	4	5
1	001	000301F	Czeklin – Grochów	4,5
2	002	000302F	Wełmice – Kałek	4,0
3	003	000303F	Tarnawa Krośnieńska – Lubiatów	3,3
4	004	000304F	Janiszowice – droga powiatowa nr 120/1139F	3,1
5	005	000305F	Wełmice – Przyborowice	2,7
6	006	000306F	Dachów – droga wojewódzka nr 287	1,7
7	007	000307F	Kołatka – droga powiatowa nr 136/1147F	0,8
8	008	000308F	Prądocinek – droga krajowa nr 32	1,7
9	009	000309F	Tarnawa Krośnieńska – Kukadło	ok. 5,8
Razem długość dróg				ok.25,5

Z wymienionych wyżej dróg, tylko drogi nr 007/F000307 i 008/F000308 posiadają nawierzchnię twardą, pozostałe nawierzchnię gruntową nieulepszoną.

Drogi gminne i wewnętrzne wymagają modernizacji, przebudowy i zmiany nawierzchni.

Mosty

Występujące na terenie gminy rzeki i kanały utrudniają komunikację. Wyróżnić należy następujące obiekty mostowe:

- tzw. Most Gubiński położony w ciągu drogi krajowej nr 32 na rzece Bóbr (obręb Dychów)
- most położony w ciągu drogi wojewódzkiej nr 288 na rzece Bóbr (Kukadło-Bobrowice)
- most położony w ciągu drogi wojewódzkiej nr 288 na kanale derywacyjnym (Bobrowice-Strużka)

- most położony w ciągu drogi powiatowej nr 1147F na rzece Bóbr (Dychów-Pradocinek)
- most położony w ciągu drogi powiatowej nr 1147F na kanale derywacyjnym (Dychów-Brzezinka)
- most położony w ciągu drogi wewnętrznej w Dychowie na rzece Bóbr/kanal derywacyjny (stadion Dychów- ogródki działkowe, łowisko Dychów)
- most położony w ciągu drogi powiatowej nr 1128F na kanale derywacyjnym (Dachów – Dęby)
- most położony na ciągu drogi powiatowej nr 1139F na kanale derywacyjnym (Żarków – Dachów)
- most położony na ciągu drogi powiatowej nr 1146F na kanale derywacyjnym (Bobrowice – Bronków)
- zapora wodna w Dychowie
- nieczynny most kolejowy na Jeziorze Dychowskim.

Uwarunkowania rozwoju komunikacji drogowej.

Walorem układu komunikacyjnego gminy jest dobre powiązanie z siecią dróg krajowych oraz z drogowymi przejściami granicznymi z Niemcami, a szczególnie z przejściami w Gubinie i Gubinku. Ciągłem komunikacyjnym, który zapewnia to powiązanie jest droga powiatowa Dychów – Bobrowice. Utrudnienie dla ruchu samochodów ciężarowych stanowi wyłącznie dla tych samochodów wymienionej drogi na odcinku Dychów – Bobrowice, z uwagi na ochronę zamka (zapory) elektrowni wodnej w Dychowie. Drogi gminne (w tym wewnętrzne) i powiatowe posiadają niezadawalające parametry techniczne i geometryczne (zbyt mała szerokość, nienormatywne łuki). Stan techniczny nawierzchni jest również niezadawalający. Przeważająca część tych dróg posiada nawierzchnię gruntową, a stan nawierzchni bitumicznej ze względu na liczne splekania i uszkodzenia wymaga odnowy oraz wzmocnienia.

Uwarunkowania dotyczące rozwoju komunikacji drogowej obejmują następujące przedsięwzięcia:

- modernizacja układu komunikacyjnego w rejonie Bobrowic,
- modernizacja układu komunikacyjnego Wełmice - Grochów,
- sukcesywna modernizacja dróg powiatowych i gminnych związana z ulepszeniem ich nawierzchni oraz poprawą parametrów technicznych i geometrycznych (likwidacja nienormatywnych łuków).

7.2. Komunikacja kolejowa.

Przez teren gminy przebiegała linia kolejowa o znaczeniu miejscowym Stary Raduszec – Lubsko , zlikwidowana fizycznie w 2007r. Na obszarze gminy linia przebiegała przez Dychów – Bobrowice – Strużkę i Janiszowice. W 2014r. zakończono procedurę przekazania przez Polskie Koleje Państwowe S.A. terenu po linii kolejowej wraz z budynkami stacji kolejowych. Planowane jest w przyszłości powstanie ścieżki rowerowej po trasie zlikwidowanej linii kolejowej.

8. Infrastruktura techniczna.

8.1. Zaopatrzenie w wodę.

Gmina Bobrowice zaopatrywana jest w wodę z wodociągów komunalnych. Sieć wodociągowa według stanu na 2015r. występuje w miejscowościach: Bobrowice, Bronków, Dychów, Wełmice, Dęby, Dachów, Przychów, Janiszowice, Strużka, Barłogi, Żarków, Chojnowo, Tarnawa Krośnieńska, Kukadło, Brzezinka, Prądocinek i Chromów.

Wodociągi zbiorowego zaopatrywania w wodę oraz ujęcia komunalne:

Wodociąg Bobrowice

Ujęcie wody zlokalizowane jest w południowo-wschodniej części wsi. Składa się z dwóch studni głębinowych 2b i 3a o zasobach eksploatacyjnych $Q_e=57\text{m}^3/\text{h}$. Pobór wody z ujęcia według pozwolenia wodnoprawnego w ilościach:

$$Q_{\text{maxh}}= 27 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{śrd}}= 465,23 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{maxd}}= 601,95\text{m}^3/\text{h}$$

W 2012r. oddano do użytkowania nową Automatyczną Stację Uzdatniania Wody (ASUW). Studnia nr 2a została wyłączona z eksploatacji, a w 2011r. wykonano odwiert studni rezerwowej nr 3.

Sieć wodociągowa we wsi Bobrowice została zmodernizowana w 2012r. Zbudowana jest z rur PEHD o średnicach 200, 160, 110,90, 32 mm. Ujęcie wody w Bobrowicach dostarcza wodę dla miejscowości: Bobrowice, Kukadło, Chojnowo, Barłogi, Żarków i Tarnawa Krośnieńska.

Wodociąg Dychów

Ujęcie zlokalizowane jest w południowej części wsi Dychów. Po modernizacji i stworzeniu ASUW na ujęciu wody w 2013r. do dyspozycji mamy 3 studnie głębinowe o nr 3,4 i 5 pracujące naprzemiennie lub równolegle w zależności od potrzeb. Pobór wody z ujęcia według pozwolenia wodnoprawnego w ilościach:

$$Q_{\text{maxh}}= 14,5 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{śrd}}= 350 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{maxd}}= 560\text{m}^3/\text{h}$$

Sieć wodociągowa w Dychowie zbudowana jest z rur PE o średnicach 110. 90. 50, 40 i 32 mm. Ujęcie wody w Dychowie dostarcza wodę dla miejscowości: Dychów, Brzezinka, Chromów. Po wybudowaniu nowego odcinka sieci wodociągowej pod rzeką Bóbr w 2013r., woda dostarczana jest również dla miejscowości Prądocinek.

Wodociąg Przychów

Ujęcie wody zlokalizowane jest na obrzeżach wsi Przychów oraz Janiszowice. Składa się z 2 studni głębinowych. W latach 2002-2003 ujęcie zostało wyposażone w AUSW która w roku 2012 została poddana modernizacji polegającej na wymianie układów technologicznych wraz z szafą synoptyczną. W 2004r. wybudowano sieć wodociągową dla miejscowości Przychów, Dęby i Dachów, a w 2006r. wykonano sieć wodociągową – dosyłową PE o średnicy 125mm, łączącą istniejący wodociąg Przychów z istniejącym wodociągiem w Wełmicach. Pobór wody

z ujęcia w Przychowie według pozwolenia wodno prawnego w ilościach:

$Q_{maxh} = 33 \text{ m}^3/\text{h}$

$Q_{\text{śrd}} = 266 \text{ m}^3/\text{h}$

$Q_{maxd} = 400 \text{ m}^3/\text{h}$

Ujęcie wody w Przychowie dostarcza wodę dla miejscowości: Przychów, Janiszowice, Strużka, Dachów, Dęby, Wełmice.

Ilość wody z ujęć w 2014 r. i długość sieci rozdzielczej bez przyłączy

Lp.	Miejscowości	Długość czynnej sieci [km]	Woda pobrana z ujęcia [m3]
1.	Bobrowice, Kukadło, Chojnowo, Barłogi, Żarków i Tarnawa Krośnieńska	24	43.961
2.	Bronków	7	30.000
3.	Przychów, Janiszowice, Strużka, Dachów, Dęby, Wełmice.	22	32.448
4.	Dychów, Brzezinka, Prądocinek, Chromów	20	36.957
Razem			143.366

Zużycie wody w 2014 r.

Lp.	Cele zużywanej wody	
1.	Woda dostarczona do odbiorców: - gospodarstwa domowe: 70.640 - pozostali odbiorcy: 13.161	83.801
2.	Woda pobrana na własne cele technologiczne	5.556
3.	Straty wody w sieci, w tym pobór na cele pożarnicze i płukanie sieci hydrantowej	54.009
Razem		143.366

W części miejscowości ludność zaopatruje się w wodę także z własnych ujęć w postaci przydomowych studni głębinowych.

8.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

W gminie Bobrowice kanalizacja sanitarna funkcjonuje we wsiach Bobrowice, Dychów, Bronków. Jest to kanalizacja typu mieszanego ciśnieniowo – grawitacyjna. Na terenie gminy Bobrowice funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków: w Dychowie i Bronkowie.

• **Oczyszczalnia ścieków sanitarnych w Bronkowie.**

Oczyszczalnia zlokalizowana jest w północno – zachodniej części wsi Bronków około 250 m od zabudowań. Powstała w 1996 roku. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna oczyszczająca ścieki sanitarne z budynków i domków letniskowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej we wsi Bronków oraz ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi z szamb gospodarczych z terenu gminy Bobrowice.

Parametry oczyszczalni:

$$Q_{\text{śrd}} = 78 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxd}} = 140 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxh}} = 7,6 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Jeziornica wypływająca z Jeziora Bronkowskiego (Błeszno). Oczyszczone ścieki odprowadzane są z oczyszczalni do odbiornika kanałem podziemnym grawitacyjnym.

W miejscowości Bronków istnieje sieć kanalizacyjna grawitacyjno – ciśnieniowa. Przepompownie w ilości 4 sztuk wykonane w formie studzienek, w których umieszczono zatapialne pompy. Przewody kanalizacyjne grawitacyjne o średnicy 200 mm, przewody kanalizacji ciśnieniowej o średnicy 80 i 90 mm.

• **Oczyszczalnia ścieków sanitarnych w Dychowie.**

Oczyszczalnia zlokalizowana jest na północ od Dychowa, ok. 20 m od prawego brzegu kanału rzeki Bóbr. Była ona poddana modernizacji w 2001 roku. Jest to oczyszczalnia kompaktowa SUPERBOS-250. Do oczyszczalni odprowadzane są ścieki z miejscowości Dychów i Bobrowice oraz ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi z szamb gospodarczych.

Parametry oczyszczalni:

$$Q_{\text{śrd}} = 252 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxd}} = 327 \text{ m}^3/\text{d}.$$

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Bóbr. Oczyszczone ścieki odprowadzane są z oczyszczalni do odbiornika kolektorem podziemnym grawitacyjnym o średnicy 200 mm.

W miejscowości Dychów istnieje kanalizacja sanitarna typu grawitacyjnego o średnicy 200 mm. Jedynie w północno – wschodniej części wsi istnieje przepompownia ścieków i odcinek kanalizacji ciśnieniowej o średnicy 100 mm. W miejscowości Bobrowice istnieje sieć kanalizacji sanitarnej typu mieszanego, grawitacyjno – ciśnieniowa. przepompownie w ilości 5 sztuk strefowych, 3 przydomowe i 1 główna. Przewody kanalizacyjne grawitacyjne o średnicy 200 mm, przewody kanalizacji ciśnieniowej. Ścieki sanitarne z Bobrowic tłoczone są z przepompowni głównej do oczyszczalni w Dychowie kolektorem kanalizacji ciśnieniowej o średnicy 110 mm. Kolektor przebiega wzdłuż drogi Bobrowice – Dychów i łączy się z kanalizacją grawitacyjną w południowej części Dychowa.

Oczyszczalnia ścieków w Dychowie wymaga modernizacji.

Ilość ścieków odprowadzonych do oczyszczalni w 2014 roku i długość sieci kanalizacyjnej bez przyłączy.

Lp.	Miejscowość	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Ilość odprowadzonych ścieków [tys. m ³]
1.	Bobrowice	5,8	39,0

2.	Bronków	5,1	17,80
3.	Wełmice	-	-
4.	Dychów	0,9	35,67
OGÓŁEM		11,8	92,47

Kanalizacja sanitarna

Kanalizacja sanitarna znajduje się w Bobrowicach, Dychowie (z wyjątkiem części wschodniej miejscowości) i w Bronkowie. W Wełmicach do przydomowej oczyszczalni ścieków podłączonych jest 15 mieszkań (w tym 5 komunalnych). Żadna z pozostałych 13 miejscowości w gminie nie posiada kanalizacji sanitarnej. W budownictwie zagrodowym oraz w obiektach usług i handlu powszechnym rozwiązaniem są zbiorniki bezodpływowe (szamba).

Na terenie gminy nie ma systemu kanalizacji deszczowej.

W roku 2015 przystąpiono do prac związanych z opracowaniem dokumentacji technicznej na potrzeby budowy nowej biologicznej oczyszczalni ścieków w miejscowości Bobrowice. Docelowo inwestycja ma mieć moc przerobową dla 2.000 RLM co pozwoli zagospodarować strumień ścieków bytowych pochodzących z jeszcze nieskanalizowanych miejscowości na terenie Gminy Bobrowice.

Budowę oczyszczalni ścieków w Bobrowicach przewidziano na rok 2017, w kolejnych etapach planowana jest budowa kolejnych etapów sieci kanalizacyjnej zbierającej ścieki i doprowadzającej do nowo wybudowanej oczyszczalni ścieków.

8.3. Usuwanie odpadów.

Gmina Bobrowice nie posiada własnego wysypiska odpadów komunalnych. Do roku 2000 odpady z gminy Bobrowice były wywożone na wysypiska w Bronkowie i Prądocinku (na północ od Dychowa), które nie posiadały żadnej dokumentacji technicznej i geologicznej, nie spełniały wymogów ochrony środowiska. Wysypiska te zostały objęte zakazem dalszego składowania. Wysypisko w Bronkowie powstało po wyrobisku i zostało już zlikwidowane. Wysypisko w Prądocinku powstało po wyrobisku gliny ceglarskiej, usytuowane przy drodze łączącej Stary Zagór i Krosno Odrzańskie. Działka jest w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwo Brzózka. Wysypisko zostało zamknięte. W latach 2005-2006 przeprowadzono rekultywację w kierunku leśnym.

Od 2013 r. odpady z terenu gminy wywożone były w ramach Międzygminnego Związku Gospodarowania Odpadami Komunalnymi na wysypisko w Kłępinie (Gmina Nowogród Bobrzański), a od 2015r. do RIPOK w Marszowie.

Na terenie gminy prowadzona jest także selektywna zbiórka odpadów. W Dychowie znajduje się punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

8.4. Gazownictwo.

Przez teren gminy Bobrowice nie przebiegają żadne sieci gazowe.

8.5. Ciepłownictwo.

W gminie Bobrowice nie ma kotłowni tworzących zintegrowany system ciepłowniczy.

Gospodarka ciepła oparta jest na indywidualnych bądź lokalnych kotłowniach. Przeważnie budynki mieszkalne jak i obiekty produkcyjne i usługowe posiadają indywidualne źródła ciepła. Są to kotłownie na paliwo stałe (węgiel, koks, miał węglowy). Nielicznie stosuje się ekologiczne nośniki energii (olej opałowy, gaz butlowy). Zmodernizowane kotłownie z tradycyjnych na olejowe to kotłownie w Dychowie: szkoła, przedszkole, sala gimnastyczna, bloki, budynek wielorodzinny i hotel Pensjonat Dychów oraz w Bobrowicach szkoła i przedszkole. Hala widowiskowo-sportowa w Bobrowicach ogrzewana jest gazem (dostawa paliwa do zbiorników).

8.6 Elektroenergetyka.

Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w energię elektryczną z terenowej sieci elektroenergetycznej średniego napięcia, poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV i sieć rozdzielczą 0,4 kV. Terenowa sieć 15 kV zasilana jest dwustronnie z GPZ – Krosno Odrzańskie i GPZ – Krzystkowie. Maksymalna moc wymienionych stacji wynosi 32 MV·A każda. Stacje 110/15 kV Krosno Odrzańskie i Krzystkowie zasilane są napowietrznymi liniami 110 kV z krajowego systemu elektroenergetycznego, poprzez stację 220/110 kV Leśniów Wielki.

W skład uzbrojenia elektroenergetycznego gminy wchodzi następujące elementy:

– stacja rozdzielcza	110 kV Dychów	–	1 szt.
– stacje transformatorowe	15/0,4 kV	–	41 szt.
– napowietrzne linie	110 kV	–	31,8 km
– napowietrzne linie	SN 15 kV	–	64,8 km
– kablowe linie	SN 15 kV	–	3,1 km

Stan techniczny uzbrojenia jest zadawalający. Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być starzejąca się infrastruktura elektroenergetyczna, która nie będzie w stanie zagwarantować wymaganego poziomu napięcia oraz ciągłości dostawy energii elektrycznej. Stacja rozdzielcza 110 kV Dychów jest własnością Elektrowni Wodnej w Dychowie i służy do wyprowadzenia produkowanej mocy do krajowego systemu elektroenergetycznego.

Rozdział II. Analiza SWOT.

Reforma ustrojowa naszego państwa z przełomu lat 1989/90 ograniczyła centralne sterowanie sprawami lokalnymi, poprzez utworzenie samorządów gminnych. Dzięki temu procesowi stworzone zostały formalne warunki dla rozwoju samodzielności gmin, przy aktywnym udziale mieszkańców. W nowej sytuacji społeczno-gospodarczej władze samorządowe stanęły przed problemami odrabiania wieloletnich zaniedbań w poziomie życia mieszkańców i zasobności społeczeństwa. W podejmowaniu tych działań towarzyszą nowe jakościowo style zarządzania gminą. Istotną rolę odgrywa tutaj zarządzanie strategiczne, które ma na celu sterowanie rozwojem gminy w oparciu o planowanie strategiczne, co oznacza kształtowanie długookresowej strategii rozwoju gminy oraz programowanie konkretnych działań realizacyjnych.

Jednym z podstawowych elementów planowania strategicznego jest analiza SWOT (Strengths – Weaknesses – Opportunities – Threats, czyli: Siły – Słabości – Szanse – Zagrożenia). Metoda ta obejmuje:

- 1) ocenę stanu istniejącego, z określeniem silnych i słabych stron;
- 2) oraz analizę prawdopodobnych stanów, z określeniem szans, możliwości, barier i zagrożeń.

1. Walory gminy. Możliwości rozwojowe i preferencje.

1. Korzystne położenie gminy w strefie przygranicznej sprzyjające współpracy międzynarodowej, przede wszystkim z Niemcami.
2. Dobre powiązanie komunikacyjne gminy z siecią dróg krajowych oraz z Niemcami, a szczególnie w Gubinie i Gubinku.
3. Potencjał gospodarczy gminy, jej wielofunkcyjny charakter (przemysł, leśnictwo, rolnictwo i rekreacja) oraz dobry stan istniejącego zainwestowania.
4. Przynależność gminy do Euroregionu Szprewa – Nysa – Bóbr, sprzyjająca podejmowaniu działań na rzecz rozwoju i integracji obszarów przygranicznych.
5. Dobre przygotowanie gminy na przyjęcie nowych inwestorów oraz aktywność samorządu w zakresie promocji i pozyskiwania środków pomocowych .
6. Udokumentowane złoża kruszyw naturalnych położone w dolinie Bobru (Bobrowice, Chojnowo, Tarnawa Krośnieńska i Żarków) o zasobach umożliwiających ich eksploatację na skalę przemysłową, stwarzające podstawę aktywizacji gospodarczej gminy.
7. Obszary lasów zajmujące ponad 66 % powierzchni gminy i dobry stan gospodarki leśnej, stwarzające możliwości aktywizacji gospodarczej w oparciu o surowce leśne.
8. Korzystne warunki dla rozwoju różnego rodzaju wypoczynku i form rekreacji w ramach turystyki krajowej i zagranicznej. Atrakcyjność krajobrazowa terenów usytuowanych w rejonie Bronkowa, jezior Jańsko (Strużka) i Wełmickie oraz w dolinie Bobru.
9. Wysoki wskaźnik zwodociągowania wsi wynoszący ok. 99,99% ludności gminy. Zwodociągowane są następujące miejscowości w gminie: Bobrowice, Dychów, Bronków, Wełmice, Przychów, Janiszowice, Strużka, Dęby, Dachów, Barłogi, Prądocinek, Chojnowo, Żarków, Kukadło, Tarnawa Krośnieńska, Brzezinka i Chromów.
10. Wskaźnik skanalizowania wsi wynosi ponad 55 % ludności gminy. Oczyszczalnie ścieków i kanalizację sanitarną posiadają największe miejscowości w gminie: Bobrowice, Dychów (bez starej - wschodniej części) i Bronków.
11. Kompleksowe rozwiązanie usuwania odpadów stałych, utylizowanych poprzez Międzygminny Związek Gospodarowania Odpadami Komunalnymi w Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych.

2. Ograniczenia rozwoju. Bariery.

1. Niskie klasy bonitacyjne gleb niesprzyjające intensyfikacji gospodarki rolnej. Użytki rolne zajmują ok. 4090 ha, tj. ok. 22,1 % powierzchni gminy; gleby klasy III – 5,4 %, klasy IV – 36,8 %, klas V i VI – 57,8 % powierzchni użytków rolnych.
2. Rozdrobniona struktura powierzchniowa indywidualnych gospodarstw rolnych.
3. Małe zainteresowanie produkcją żywności ekologicznej.
4. Niezadowalający stan techniczny dróg powiatowych i gminnych. Konieczność sukcesywnej ich modernizacji obejmującej przede wszystkim ulepszenie nawierzchni.

5. Mało spójna sieć drogowa w południowo-wschodniej części gminy i wynikający stąd niezadowalający stan powiązań komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami: Tarnawa Krośnieńska, Chojnowo, Żarków i Dachów.
6. Niezadowalające powiązania komunikacyjne środkami publicznymi pomiędzy gminą a Zieloną Górą, Gubinem i Krosnem Odrzańskim.
7. Znaczny stopień dekapitalizacji zasobów mieszkaniowych obniżający poziom warunków życia mieszkańców.
8. Starzejąca się ludność wiejska, zniechęcenie i słaba aktywność zawodowa części społeczeństwa, co wpływa na poziom bezrobocia.
9. Mała świadomość w zakresie ochrony środowiska naturalnego wśród mieszkańców gminy.

3. Konflikty i zagrożenia.

1. Zagrożenie powodziowe powoduje rzeka Bóbr dla terenów położonych wzdłuż jej brzegów. Zagrożenie to jest niewielkie i nie obejmuje terenów zainwestowanych. Obszary znajdujące się w zasięgu wezbrań powodziowych (tereny zalewowe) w przeważającej części są obwałowane. Strefy zagrożone wezbraniem powodziowym (1% woda powodziowa) obejmują tereny położone na wschód od wsi Bobrowice oraz pomiędzy wsiami Bobrowice i Chojnowo. Są to obszary, w obrębie których zalegają złoża kruszyw naturalnych Bobrowice i Chojnowo.
2. Duża lesistość gminy, a także pokłady torfu mogą powodować zagrożenie pożarowe dla obszarów leśnych oraz zabudowań poszczególnych miejscowości.

4. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i aspiracji społeczeństwa.

Zakres zgłaszanych potrzeb mieszkańców można pogrupować w następujący sposób:

Zakres potrzeb
Poprawa jakości dróg gminnych i powiatowych (w tym poboczy i budowa chodników, profilowanie zakrętów, obwodnice, odwodnienie dróg)
Rozwiązanie problemu odprowadzania ścieków komunalnych
Poprawa oświetlenia miejscowości (nowe punkty, przebudowa, modernizacja)
Gazyfikacja gminy
Tworzenie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej (w tym place zabaw i ich doposażenie, modernizacje i budowa różnych boisk, ścieżki rowerowe, trasy spacerowe, edukacyjne, kąpieliska, zagospodarowanie jezior, świetlice wiejskie i wyposażenie, kafejki internetowe, ławeczki, utrzymanie czystości, basen, skwerki, siłownie, kręgielnie, korty tenisowe, budowa ośrodka kultury)
Organizacja czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych (np. imprezy, wyjazdy, zajęcia pozalekcyjne, kursy, sekcje sportowe, opieka nad osobami starszymi, różnego rodzaju warsztaty)
Zapewnienie bezpieczeństwa (np. ograniczenia prędkości, patrole policyjne, przestrzeganie zakazu wjazdów, radar)
Usprawnienie komunikacji autobusowej (w tym usytuowanie przystanków, zatoczki autobusowe, połączenia z innymi gminami)

Wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy, pozyskanie inwestorów (np. spalarnia odpadów, elektrownie wiatrowe, farmy słoneczne)
Pomoc finansowa dla dzieci i młodzieży (dot. rozwijania zainteresowań, stypendia za wyniki w nauce dla najuboższych)
Poszerzenie usług z zakresu ochrony zdrowia (np. stomatolog, ginekolog dla wszystkich kobiet, tworzenie ośrodków w innych miejscowościach, badania profilaktyczne, rehabilitacja, ścieżki zdrowia)
Rozwój usług (bankomat, sklep, kawiarnia, Internet lub szybkie łącza internetowe, dyskoteka, bar)
Rozwój promocji gminy (foldery, tablice informacyjne, wieża widokowa, prasa, telewizja)
Utrzymanie czystości w gminie (zakaz wywozu nieczystości do lasów, likwidacja dzikich wysypisk śmieci, organizacja wywozu wielkogabarytowych śmieci, czystość na przystankach oraz nad jeziorami i rzeką, akcje wspólnego sprzątania)
Wycinki drzew, przycięcie gałęzi lub zalesianie (zalesienie przy cmentarzu)
Remont obiektów sakralnych (kościół w Janiszowicach, kościół w Bobrowicach)
Zagospodarowanie obiektów budowlanych (blok po PGR, budynek byłej szkoły)
Remonty, przebudowy obiektów i budowa remiz (budowa remizy w Bobrowicach, zmiana sposobu użytkowania budynku gospodarczego na remizę w Welmicach)
Melioracja
Poprawa infrastruktury oświatowej (Zespół Szkół Samorządowych w Bobrowicach – stołówka, zadaszenie dla dojeżdżających)
Rozwiązywanie problemów dot. patologii społecznych
Uzbrojenie i promocja gruntów przeznaczonych do sprzedaży pod budownictwo mieszkaniowe i przemysłowe
Budowa (adaptacja istniejących budynków) domu pomocy społecznej, opieki dziennej dla osób w podeszłym wieku, rodzinnego domu dziecka

Mieszkańcy gminy zgłaszają potrzeby w zakresie udziału w różnych formach podnoszenia wiedzy, sprawności fizycznej oraz spędzania wolnego czasu. Wskazano w ankietach, że najchętniej uczestniczyliby w kursach: językowych i komputerowym. Wielu chętnych znalazłoby także sekcje sportowe, ale różnorodność form jest tak duża, że tylko piłka nożna i siatkówka zapewniają komplet zawodników. Spośród innych propozycji zainteresowaniem cieszyłyby się przede wszystkim kursy gastronomiczny, ogrodniczy, agroturystyczny, a także dotyczący założenia działalności gospodarczej.

5. Cele rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Cele główne rozwoju społeczno – gospodarczego gminy to osiągnięcie wzrostu gospodarczego gminy oraz zapewnienie społeczności lokalnej odpowiednio wysokiego poziomu życia i szans na przyszłość. Osiąganie tych celów uzależnione będzie od możliwości wykorzystania wszystkich rezerw i atutów rozwoju tkwiących w istniejącym zagospodarowaniu, unikalnych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz położenia geograficznego i powiązań komunikacyjnych.

Realizacja wszechstronnego rozwoju będzie wymagała rozwiązywania problemów ze sfery ekonomicznej, społecznej, przyrodniczej i kulturowej.

Cele ekonomiczne wymagają koncentracji na następujących problemach:

- obniżenie poziomu bezrobocia, szczególnie długotrwałego powyżej 12 miesięcy
- rozwój lokalnego rynku pracy, promowanie rozwoju drobnej przedsiębiorczości
- restrukturyzacja rolnictwa poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw indywidualnych oraz rozwój alternatywnych form produkcji rolnej w tym ekologicznej
- aktywizacja terenów wiejskich poprzez rozwój pozarolniczych funkcji wsi
- wykorzystanie naturalnych warunków środowiska przyrodniczego dla rozwoju turystyki i rekreacji

Cele społeczne wymagają koncentracji na następujących problemach:

- doinwestowanie wyposażenia usługowego w obiekty uczestniczące w obsłudze ruchu turystyczno – rekreacyjnego
- usprawnienie warunków komunikacyjnych – modernizacja dróg, tworzenie systemu ścieżek rowerowych
- poprawa warunków mieszkaniowych

Cele przyrodnicze i kulturowe wymagają koncentracji na następujących problemach:

- ochrona obiektów i zespołów kulturowych prawnie chronionych
- ochrona i właściwe kształtowanie krajobrazu naturalnego i kulturowego
- kształtowanie świadomości społecznej w zakresie konieczności ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego
- zachowanie istniejących wartości środowiska naturalnego, będących podstawą rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnej
- zachowanie gleb wysokich klas bonitacyjnych dla potrzeb intensywnej gospodarki rolnej
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej i rozwijanie wielofunkcyjnej roli lasów
- kształtowanie atrakcyjnego i estetycznego wizerunku gminy

Efektom osiągnięcia tych celów będzie zrównoważony, proekologiczny rozwój gminy, polegający na racjonalnym gospodarowaniu zasobami przyrody, w tym: glebami, lasami, wodami powierzchniowymi i wglębnymi oraz ograniczeniu lokalnych emisji zanieczyszczeń powietrza, ochronie krajobrazu historycznego, a także kształtowaniu zabudowy w nawiązaniu do tradycji.

Rozdział III. Misja gminy i karty działań strategicznych.

Misja to wizja gminy w okresie perspektywicznym, zawierająca główne cele i sfery aktywności społeczno-gospodarczej. Misja gminy jako wyraz dążeń społeczności lokalnej została określona w konsultacji z samorządem i społeczeństwem gminy w perspektywie do roku 2020.

Wszelkie działania podejmowane przez samorząd, organizacje i stowarzyszenia, kluby, przedsiębiorców, społeczność lokalną ukierunkowane będą w Gminie Bobrowice na realizację misji gminy, którą można zdefiniować jako:

Dostatnie i harmonijne życie mieszkańców w przyjaznej dla środowiska, atrakcyjnej turystycznie gminie, umiejętnie wykorzystującej swoje zasoby

naturalne i walory położenia oraz aktywność społeczności lokalnych, o dobrze rozwiniętej infrastrukturze technicznej i społeczno-kulturalnej.

W celu spełnienia misji gminy należy zaplanować cele strategiczne, które będą służyły jej osiągnięciu. Cele strategiczne oraz cele pośrednie umożliwiające ich osiągnięcie zostały ujęte i przedstawione w kartach działań strategicznych.

Misja Gminy

Dostatnie życie mieszkańców w przyjaznej dla środowiska, atrakcyjnej turystycznie gminie, umiejętnie wykorzystującej swoje zasoby naturalne i walory położenia oraz aktywność społeczności lokalnych, o dobrze rozwiniętej infrastrukturze technicznej i społeczno-kulturalnej.

Cele strategiczne

1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności gminy.	2. Podniesienie poziomu życia mieszkańców, bezpieczeństwa oraz ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.	3. Efektywne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego, kulturowego i gospodarczego.
Cele pośrednie		
1.1. Modernizacja, budowa, przebudowa i remont infrastruktury w zakresie edukacji i kultury.	2.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	3.1. Rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększenie potencjału gospodarczego.
1.2. Budowa, przebudowa, modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej w zakresie wodociągów, kanalizacji, dróg, oświetlenia, gazyfikacji, odnawialnych źródeł energii i Internetu.	2.2. Wspieranie działań na rzecz zmniejszania bezrobocia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, poziomu wykształcenia, budowanie społeczeństwa informacyjnego oraz podejmowanie działań służących ochronie środowiska.	3.2. Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyczno-gospodarczego.
1.3. Modernizacja i budowa infrastruktury w sferze turystyki i kultury.	2.3. Zmniejszanie skutków i przeciwdziałanie patologią społecznym oraz wykluczeniu społecznemu.	3.3. Ochrona środowiska naturalnego gminy.
1.4. Rozwój współpracy sąsiedzkiej, samorządowej i międzynarodowej.	2.4. Integracja i pobudzanie aktywności mieszkańców w sferze kultury, sportu, rekreacji i zdrowia.	
	2.5. Zwiększenie bezpieczeństwa na terenie gminy.	

1.1 Karta realizacji celów pośrednich

Cel strategiczny: 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności gminy.			
Cel pośredni: 1.1. Modernizacja, budowa, przebudowa i remont infrastruktury w zakresie edukacji i kultury.			
Opis celu: Stworzenie warunków do podniesienia poziomu kształcenia poprzez rozwój bazy edukacyjnej realizowany jako przebudowa, modernizacja i remont istniejących obiektów oświatowych wraz z ich wyposażeniem w pomoce, sprzęt dydaktyczny i komputerowy podłączony do Internetu. Zapewnienie warunków infrastrukturalnych dla budowy społeczeństwa informacyjnego oraz korzystającego z dóbr kultury poprzez powstanie ogólnodostępnej sali komputerowej i poprawę warunków lokalowych biblioteki. Stworzenie warunków do zabezpieczenia podstawowych potrzeb w zakresie wyżywienia dla dzieci i młodzieży poprzez powstanie spełniającej wymogi sanitarne stołówki. Powstanie obiektów pełniących funkcje kulturalne, spotkań mieszkańców i umożliwiających aktywne spędzanie wolnego czasu.			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
1. Przebudowa, modernizacja i remonty placówek oświatowych: w tym adaptacja pomieszczeń na stołówkę przy Zespole Szkół Samorządowych w Bobrowicach, budowa łącznika między szkołą a halą sportową, budowa bazy noclegowej dla kompleksu sportowo-rekreacyjnego	2015 - 2020	- ilość zmodernizowanych stołówek	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy
2. Wyposażenie placówek oświatowych i kultury w pomoce i sprzęt dydaktyczny oraz niezbędny do budowy społeczeństwa informacyjnego	2015 - 2025	- ilość wyposażonych placówek	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy

1.2. Karta realizacji celów pośrednich

Cel strategiczny 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności gminy			
Cel pośredni: 1.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w zakresie wodociągów, kanalizacji, dróg, oświetlenia, gazyfikacji, wykorzystania energii odnawialnej i internetu			
Opis celu: Zaspokojenie podstawowych potrzeb ludności w zakresie dostaw wody i odprowadzania ścieków zgodnie z Programem Ochrony Środowiska. Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego poprzez proekologiczne rozwiązywanie problemów dot. odprowadzania ścieków. Tworzenie energooszczędnych systemów oświetlenia miejscowości poprawiających bezpieczeństwo. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do ogrzewania wody i budynków. Polepszenie warunków komunikacji drogowej, co ułatwi mieszkańcom i turystom poruszanie się po gminie.			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
1. Rozwiązanie problemów gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy poprzez: - budowę oczyszczalni ścieków w Bobrowicach lub innym miejscu, - budowę lokalnych oczyszczalni ścieków, - budowę, przebudowę, remonty i modernizację sieci wodociągowych kanalizacyjnych, - modernizację, przebudowę, remont stacji uzdatniania wody w Bronkowie, - przebudowę, modernizację, remonty oczyszczalni w Dychowie i w Bronkowie - budowę przydomowych oczyszczalni ścieków,	2015 - 2025	- liczba kilometrów - liczba zmodernizowanych SUW i oczyszczalni ścieków - liczba (w tym przydomowych) oczyszczalni ścieków - liczba studni rezerwowych	- pozyskanie środków z UE - środki własne gminy - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska -- Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

- budowę studni rezerwowych.				
2. Budowa, przebudowa i modernizacja oświetlenia drogowego, boisk, placów zabaw, miejsc rekreacji (w tym tworzenie energooszczędnych systemów z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii).	2015 - 2025	- liczba punktów świetlnych	- pozyskanie środków z UE - środki własne gminy	
3. Budowa, przebudowa, remonty i modernizacja dróg i chodników na terenie gminy, w tym przebudowa drogi wewnętrznej w Bronkowie (działki 250, 249 i 156/2), przebudowa drogi wewnętrznej w Dychowie (działki nr 267, 305/5 i 344), przebudowa drogi wewnętrznej w Przychowie (działki nr 211/1 i 211/2), przebudowa drogi w Dychowie (działka nr 273).	2015 - 2025	- liczba kilometrów	- pozyskanie środków z UE - środki własne gminy - Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	
4. Budowa sieci gazowej i instalacji gazowych	2016-2025	- liczba kilometrów	- pozyskanie środków zewnętrznych w tym z UE - środki własne gminy - środki własne mieszkańców i przedsiębiorców	
5. Realizacja przedsięwzięć dotyczących wykorzystania odnawialnych źródeł energii do podgrzewania wody, c.o.	2015-2025	- liczba przedsięwzięć	- pozyskanie środków zewnętrznych w tym z UE - środki własne gminy - środki własne	

(w tym kolektory słoneczne, pompy ciepła) i zasilania w energię elektryczną (ogniwa fotowoltaiczne)			mieszkańców i przedsiębiorców
4) Realizacja przedsięwzięć dotyczących ogólnodostępnych punktów dostępu do Internetu, kawiarenek internetowych, punktów dostępowych Wi-Fi	2015-2025	- liczba przedsięwzięć	pozyskanie środków zewnętrznych w tym z UE - środki własne gminy - środki własne mieszkańców i przedsiębiorców

1.3. Karta realizacji celów pośrednich

Cel strategiczny 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności gminy.			
Cel pośredni: 1.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury w zakresie turystyki i kultury.			
Opis celu: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców i turystów w zakresie różnych form wypoczynku, sportu i rekreacji poprzez budowę ścieżek rowerowych, szlaków konnych, zagospodarowanie turystyczne jezior, dbałość o miejsca o znaczeniu historycznym, krajobrazowo-przyrodniczym oraz miejsc spotkań mieszkańców.			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
1. Budowa ścieżek rowerowych łączących miejscowości gminy oraz Gminę Bobrowice z sąsiednimi gminami wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	2015 - 2025	- liczba kilometrów	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy
2. Remonty i modernizacje obiektów sakralnych.	2015 - 2025	- liczba obiektów	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki parafii - środki własne gminy
3. Budowa, przebudowa, remont i modernizacja świetlic wiejskich w tym budowa świetlic wiejskich w Dychowie, Strużce, Dębach, Chromowie i Tarnawie Krośnińskiej.	2015 - 2025	- liczba obiektów	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy
4. Modernizacja, budowa, przebudowa, remonty, zabezpieczanie obiektów i miejsc związanych z dziedzictwem kulturowym oraz opieka nad miejscami o walorach przyrodniczych.	2015 - 2025	- liczba miejsc	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy

5. Budowa szlaków konnych i infrastruktury towarzyszącej.	2015 – 2025	- liczba kilometrów	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy
6. Budowa Gminnego Ośrodka Kultury w Bobrowicach	2015 – 2025	- liczba obiektów	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy
7. Tworzenie ścieżek, szlaków edukacyjnych i turystycznych.	2015 – 2025	- liczba przedsięwzięć	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy

1.4. Karta realizacji celów pośrednich

Cel strategiczny: 1. Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności gminy.			
Cel pośredni: 1.4. Rozwój współpracy sąsiedzkiej, samorządowej i międzynarodowej.			
Opis celu: Podjęcie działań służących pogłębieniu więzi sąsiedzkich między organami gminy, sołectwami, placówkami oświatowymi i kultury, stowarzyszeniami, klubami sportowymi, kołami wędkarskimi i łowieckimi, podmiotami gospodarczymi, Ochotniczymi Strażami Pożarnymi i innymi formami organizacyjnymi działającymi na terenie Gminy a innymi podmiotami działającymi poza terenem gminy. Realizacja celu ma służyć wzmocnieniu więzi i integracji społeczności gminnej zarówno na terenie gminy, a także z innymi społecznościami na poziomie współpracy międzygminnej, powiatowej, wojewódzkiej, krajowej i międzynarodowej. W ramach tego celu podejmowane będą działania także w obrębie poszczególnych miejscowości m.in. w ramach tzw. Planów Odnowy Miejscowości.			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
Realizacja i wspieranie inicjatyw, działań i imprez służących integracji społeczności lokalnej oraz współpracy międzygminnej, międzyregionalnej i międzynarodowej.	2015 - 2025	- liczba wspartych inicjatyw	Pozyskanie środków z UE środki własne gminy środki Rad Sołeckich środki innych podmiotów i organizacji
Międzynarodowa wymiana młodzieży szkolnej.	2015 - 2025	- liczba uczestników	Pozyskanie środków z UE środki własne gminy, środki szkół, środki innych podmiotów i organizacji
Realizacja programu współpracy Gminy Bobrowice z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami.	2015 - 2025	- liczba wspólnych inicjatyw	Pozyskanie środków z UE środki własne gminy środki innych podmiotów i organizacji
Realizacja planów odnowy miejscowości i planu rozwoju gminy.	2015 - 2025	- liczba zrealizowanych planów	Pozyskanie środków z UE środki własne gminy środki Rad Sołeckich

2.1. Karta realizacji celów pośrednich

Cel nadrzędny: 2. Podniesienie poziomu życia mieszkańców, bezpieczeństwa oraz ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.			
Cel pośredni: 2.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.			
Opis celu: Stworzenie warunków do zdobywania wykształcenia przez dzieci i młodzież z obszarów wiejskich poprzez podnoszenie poziomu nauczania realizowanego w różnych formach zajęć dodatkowych ze szczególnym uwzględnieniem osób pochodzących z rodzin uznawanych za zagrożone wykluczeniem społecznym. Tworzenie warunków do rozwoju zainteresowań dla dzieci i młodzieży uzdolnionej oraz do rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży. Zapewnienie warunków do podnoszenia kwalifikacji dla kadry nauczycielskiej oraz podnoszenia świadomości i zaangażowania rodziców w proces kształcenia.			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
1. Organizacja zajęć pozalekcyjnych i wyrównawczych w placówkach oświatowych, kultury i świetlicach wiejskich.	2015 - 2025	- liczba zrealizowanych projektów - liczba uczestników - % dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach	Pozyskanie środków krajowych i z UE środki własne Gminy WFOŚ MEN
2. Pomoc stypendialna (np. stypendia naukowe, kulturalne i sportowe).	2015 - 2025	- liczba osób korzystających ze wsparcia	Pozyskanie środków krajowych i środki własne Gminy

2.2. Karta realizacji celów pośrednich

Cel nadrzędny: 2. Podniesienie poziomu życia mieszkańców, bezpieczeństwa oraz ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.			
Cel pośredni: 2.2. Wspieranie działań na rzecz zmniejszania bezrobocia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych i poziomu wykształcenia oraz budowaniu społeczeństwa informacyjnego.			
Opis celu: Podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ze szczególnym uwzględnieniem osób pochodzących z rodzin uznawanych za zagrożone wykluczeniem społecznym. Tworzenie warunków sprzyjających doskonaleniu kwalifikacji, przystosowaniu do zmian na rynku pracy, znajomości języków obcych oraz obsługi komputera i umiejętności wykorzystania technologii informacyjnych.			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
1. Organizacja kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i znajomość języków.	2015 - 2025	- liczba zrealizowanych projektów - liczba uczestników	- pozyskanie środków z UE -środki własne gminy
2. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz zmniejszenia bezrobocia i podnoszenia poziomu wykształcenia.	2015 - 2025	- liczba zrealizowanych projektów	- pozyskanie środków zewnętrznych i z UE -środki własne gminy
3. Realizacja działań umożliwiających powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu.	2015 - 2025	- liczba gospodarstw domowych z dostępem do Internetu	- pozyskanie środków z UE - środki własne gminy

2.3. Karta realizacji celów pośrednich

Cel nadrzędny: 2. Podniesienie poziomu życia mieszkańców, bezpieczeństwa oraz ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.				
Cel pośredni: 2.3. Zmniejszanie skutków i przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz wykluczeniu społecznemu.				
Opis celu: Kształtowanie u dzieci, młodzieży i dorosłych systemu wartości i właściwych postaw umożliwiających obronę przed niepożądanymi społecznie zachowaniami i nałogami. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych i uzależnionych oraz ich rodzin, a także osób niepełnosprawnych. Integracja ze społeczeństwem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, aktywizacja i usamodzielnianie.				
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe	
1. Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bobrowice.	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków z UE - środki własne gminy	
2. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Bobrowice.	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków z UE - środki GKP i RPA	
3. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków z UE - środki własne gminy	
4. Internet szerokopasmowy	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy	

2.4. Karta realizacji celów pośrednich

Cel nadrzędny: 2. Podniesienie poziomu życia mieszkańców, bezpieczeństwa oraz ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.			
Cel pośredni: 2.4. Integracja i pobudzenie aktywności mieszkańców w sferze kultury, sportu, rekreacji i zdrowia.			
Opis celu: Stworzenie warunków do aktywnego wypoczynku dzieci, młodzieży i dorosłych, mieszkańców i turystów na terenie gminy. Podniesienie poziomu zdrowotności mieszkańców poprzez profilaktykę i propagowanie zdrowego stylu życia. Wszechstronny rozwój społeczności w zakresie kultury, sportu, rekreacji i zdrowia poprzez organizację różnego rodzaju imprez, kursów i spotkań. Tworzenie warunków do powstawania kół zainteresowań i sekcji sportowych.			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
1. Organizacja w placówkach oświatowych, kultury i świetlicach wiejskich zajęć ogólnorozwojowych w zakresie aktywnego wypoczynku, sportu i rekreacji a także kultury dla dzieci, młodzieży i dorosłych.	2015 - 2025	- liczba zrealizowanych projektów - liczba uczestników	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy - środki gminnej biblioteki - środki sołectw - środki klubów sportowych, wędkarskich i łowieckich
2. Budowa, przebudowa, modernizacja i remonty boisk sportowych, do piłki nożnej, siatkówki, plażowej piłki siatkowej, koszykówki itp.	2015 - 2025	- liczba zrealizowanych działań	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy - środki sołectw, klubów sportowych - środki totalizatora sportowego - MEN
3. Tworzenie, budowa, przebudowa, remonty i modernizowanie, doposażanie	2015 - 2025	- liczba przedsięwzięć	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy

miejsc rekreacji i wypoczynku (w tym placów zabaw, siłowni zewnętrznych i wewnętrznych				- środki sołectw
4. Organizacja działań służących poniesieniu świadomości ekologicznej w tym akcji utrzymania czystości i podniesienia estetyki otoczenia	2015 - 2025	- liczba przedsięwzięć		- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy - środki sołectw - środki WFOŚ
5. Organizacja przedsięwzięć służących podniesieniu świadomości zdrowotnej	2015 - 2025	- liczba przedsięwzięć		- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy - środki sołectw
6. Organizacja imprez sportowych /w tym zawodów/, kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych i związanych z dziedzictwem kulturowym	2015 - 2025	- liczba przedsięwzięć		- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy - środki sołectw

2.5. Karta realizacji celów pośrednich

Cel strategiczny			
2.5. Podniesienie poziomu życia mieszkańców, bezpieczeństwa oraz ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.			
Cel pośredni:			
2.5. Zwiększenie bezpieczeństwa na terenie gminy.			
Opis celu: Zaspokojenie potrzeb w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców i turystów, ich mienia oraz przeciwdziałanie patologiom i wandalizmowi poprzez podejmowanie działań i akcji podnoszących świadomość społeczeństwa w zakresie zasad bezpieczeństwa na drogach, przeciwdziałania pożarom i kradzieżom, przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii itp. oraz poprzez wspomaganie podmiotów działających na rzecz bezpieczeństwa społecznego.			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
1. Wspomaganie działania jednostek straży pożarnych poprzez doposażenie w sprzęt i pojazdy, modernizacje, remonty wozów bojowych oraz budowę, przebudowę i remonty remiz strażackich, udział i organizacja szkoleń podnoszących sprawność działania jednostek OSP.	2015 - 2025	- liczba zrealizowanych działań	- pozyskanie środków z UE - środki własne gminy
2. Organizacja i udział w akcjach propagujących zasady bezpieczeństwa, przeciwdziałanie patologiom oraz profilaktykę prozdrowotną.	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków z UE - środki własne gminy
3. Współpraca i wspieranie instytucji zapewniających bezpieczeństwo, a w	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków z UE - środki własne gminy

szczegółności z policją oraz podnoszących świadomość społeczeństwa w tym placówkami oświatowymi, nadleśnictwem, służbą zdrowia oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.			
4. Modernizacja i remonty placówek służby zdrowia, tworzenie nowych punktów ochrony zdrowia (w tym w szkołach).	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie środków z UE - środki niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej - środki własne gminy

3.1. Karta realizacji celów pośrednich

Cel strategiczny:			
3. Efektywne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego, kulturowego i gospodarczego.			
Cel pośredni:			
3.1. Rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększenie potencjału gospodarczego.			
Opis celu:			
Tworzenie warunków do powstawania nowych i rozwoju istniejących podmiotów gospodarczych. Rozwój alternatywnych form rolnictwa, w tym ekologicznego i przetwórstwa. Rozwój usług turystycznych poprzez promowanie walorów turystyczno-gospodarczych gminy.			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
1. Uzbrajanie terenów na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej.	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy
2. Współpraca z instytucjami rozwoju regionalnego oraz szkolenia i kursy dla przedsiębiorców.	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy

3.2. Karta realizacji celów pośrednich

Cel strategiczny: 3. Efektywne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego, kulturowego i gospodarczego.			
Cel pośredni: 3.2. Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyczno-gospodarczego.			
Opis celu: Rozwój turystyki i rekreacji poprzez wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego gminy z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska naturalnego i wartości historycznych..			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
1. Promocja walorów turystycznych i gospodarczych gminy /strona internetowa, foldery, targi, festyny, prezentacje, monografie/, w tym wspólne działania z innymi gminami i podmiotami w tym zakresie.	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy
2. Rozwój różnych form działalności turystycznej w tym tworzenie ogólnodostępnych miejsc wypoczynku i rekreacji.	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy
3. Zagospodarowanie turystyczne wyrobisk po wydobyciu kruszywa.	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy
4. Utworzenie i aktualizacja ogólnodostępnej bazy danych o obiektach i miejscach o znaczeniu turystycznym.	2015 - 2025	- liczba podjętych działań	- pozyskanie środków krajowych i z UE - środki własne gminy

51

3.3. Karta realizacji celów pośrednich

Cel strategiczny:			
3. Efektywne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego, kulturowego i gospodarczego.			
Cel pośredni:			
3.3. Ochrona środowiska naturalnego gminy.			
Opis celu:			
Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby poprzez zabezpieczenie możliwości wywozu odpadów, segregację i odzyskiwanie surowców wtórnych. Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska naturalnego.			
Działania	Przedział czasowy	Mierniki	Założenia finansowe
1. Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bobrowice.	2015 - 2025	- liczba przedsięwzięć	- pozyskanie środków z UE - środki własne Gminy - środki WFOŚ - środki GFOŚ